

የሀገር ሽማግሌዎች የሁሉም ኢትዮጵያዊ ብሔር፣ አባትና እናት መሆን አለባቸው
ፕሮፌሰር ሕዝቅያስ አሰፋ

የቱን “የትግራይ ሕዝብ መንግሥት ይፈልጋል”
እንመን? “መንግሥት የሕወሓት እንጂ የትግራይ ሕዝብ ፍላጎት አይደለም”

መለያችን ኢትዮጵያዊነታችን!

ግጥም

በየሳምንቱ ቅዳሜ

አቶ ቁም ነገር ስለ ሆኑል እና ቱሪዝም ኢንቨስትመንት ምን ይላሉ?

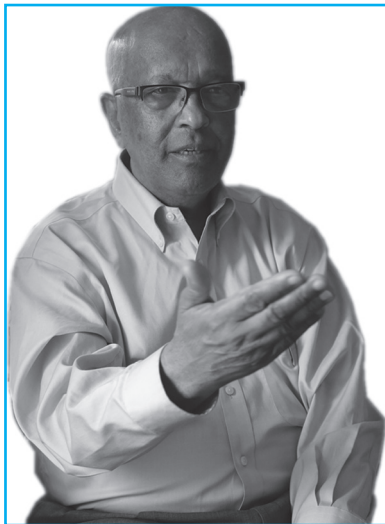
ግጥም ቅጽ 1 ቁጥር 61 ሰኔ 2011 ዓ.ም

ዋጋ 14.99

“ሕወሓትን መሉ ለመሉ ለማጥፋት እንቸል ነበር”

ፕ/ር ጌታቸው ቦጋሻው

“ሕወሓትን ሙሉ ለሙሉ ለማጥፋት እንቸል ነበር”

ፕ/ር ጌታቸው በጋሻው

ባለአደራው እሁድ በባህርዳር ደማቅ አቀባበል ይደረግለታል

-----2-----

የቱን እንመን?

“የትግራይ ሕዝብ መገንጠል ይፈልጋል”

“መገንጠል የሕወሓት እንጂ የትግራይ ሕዝብ ፍላጎት አይደለም”

መላክ ቢ.

-----3-----

ድንቃ ድንቅ ታሪኮች

ሁሴን ክደር

-----5-----

የብሄር ጭቆና ኢትዮጵያ ውስጥ ነበር እንዴት? አዎ ነበር፤ ታዲያ ምን ይጠበቅ?

መታሰቢያ መልክስ ሕይወት

-----6-----

አነጋጋሪው የቀድሞው የግብፅ መሪ ሙርሲ አሚሚት

ፍቅርተ ተሾመ

-----7-----

በምግብና መድኃኒት አቅራቢዎች ላይ ዕርምጃው ተጠናክሮ ሊቀጥል ይገባል

-----8-----

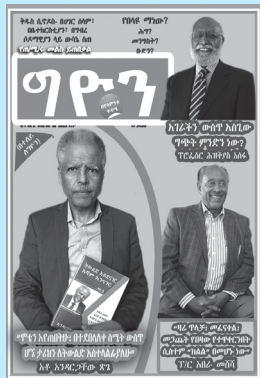
የሀገር ሽማግሌዎች የሁሉም ኢትዮጵያዊ ብሔር፣ አባትና እናት መሆን አለባቸው

ፕሮፌሰር ሕዝቅደስ አሰፋ

-----9-----

ቅምሻ

-----11-----

ቁጥር 60 ዕትም

ግድግ

ቀጣይ ዕትም ቅዳሜ

ሰኔ 22

ይጠብቁን!

የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን በደቡብ አፍሪካ ከትናንትና እስከ ዛሬ

ተረፈ መርቀ

-----12-----

“ጂኒ የተጣባው የኢትዮጵያ የለውጥ ሂደት”

በታምራት መርጊያ

-----19-----

“መቼም ቢሆን አገራችን ኢትዮጵያ፣ በማንም ኃይል አትኖርም”

ግርማዊት እቴጌ መነን አስፋው

ብረክ መኮንን

-----21-----

አውግቸው ተረፈ (ህሩይ ሚናስ) ለ38 ዓመታት ውሃ ያልጠጣው፣ የ“ዕብዱ ደራሲ” አስገራሚ ዕውነቶች!

-----23-----

“የኢትዮጵያን የሆቴል እና የቱሪዝም ኢንቨስትመንት ታሳቢ ያደረገ አመለካከት ከመንግስት ይጠበቃል”

አቶ ቀም ነገር ተክተል

-----26-----

ባክሰርድው ኢሁዳ ባህሀርዳር ደማቅ አቀባባይ ይደረግከታል

በኤክስትሪክ ኃይል መቆራረጥ ኢትዮጵያ 95 ነጥብ 5 ቢሊዮን ብር ማጣቷ ተገዳ

ኢትዮጵያ በኤክስትሪክ ሃይል መቆራረጥ ምክንያት በአንድ ዓመት 95 ነጥብ 5 ቢሊዮን ብር ማጣቷን ጥናቷ ተሰምቷል። ከዚህ ውስጥ ኢንዱስትሪዎችና የንግድ ኩባንያዎች 17 ነጥብ 24 ቢሊዮን ብር አጥተዋል።

የኢትዮጵያ የንግድና ዘርፍ ማህበራት ምክር ቤት የሃይል መቆራረጥ በኢንዱስትሪዎችና የንግድ ኩባንያዎች ላይ ያስከተለውን ጉዳት አስመልክቶ በአዝማን ሆቴል በሰጠው ጋዜጣዊ መግለጫ፣ ጥናቱን ያቀረቡት አቶ ፍቅረሚሪያም ይፍሩ በ2010 ዓ.ም ብቻ በሀገር አቀፍ ደረጃ 259 ጊዜ ሃይል ሲቆራረጥ፣ ከ212 ሰዓት በላይ የኤክስትሪክ አገልግሎት አንዳልገበር ገልጸው በዚህም መሰረት የኢንዱስትሪዎችና የንግድ ኩባንያዎች በአንድ ዓመት 95 ነጥብ 5 ቢሊዮን ብር በኤክስትሪክ ሃይል መቆራረጥ ምክንያት እንዳጡ አስታውቀዋል።

በእስክንድር ነጋ የሚመራው የአዲስ አበባ ባለአደራው ም/ቤት (ባለአደራ) ኢሁዳ ሰኔ 16 ቀን 2011 ዓ.ም በባህሀር ዳር ከተማ ደማቅ አቀባባይ ይደረግለታል ተብሎ ይጠበቃል።

የአዲስ አበባ የባለቤትነት መብት የሁሉም ኢትዮጵያዊ መሆኑን በመመስከር፣ በከተማ ላይ “ልዩ ጥቅም” አንግበው በጠቅላይነት መንፈስ የሚንቀሳቀሱ አካላትን በመቃወም ረገድ ከፍተኛ እንቅስቃሴ ከማድረግ ባሻገር፣ አዲስ አበባን እያደረጃ የሚገኘው ባለአደራው ወደ ክልሎች በመጓዝ የሚያደርገውን ግንኙነትና ውይይት በይፋ ባህሀርዳር ላይ ጀምሯል።

በዚህም መሰረት ጋዜጠኛና የሰብዓዊ መብት ተሟጋች በሆነው እስክንድር ነጋ የሚመራውን የባለአደራው ም/ቤት ስራ አስፈጻሚዎችን ለመቀበል በባህሀርዳር ከተማ ከፍተኛ ዝግጅት እየተደረገ ነው። አዲስ አበባ የኢትዮጵያውን በሙሉ መሆኗን የሚያመለክቱ፣ ባለአደራው የጀመረውን እንቅስቃሴ የሚያበረታቱ ቲሽርቶችና ፖስተርዎች የከተማዋ አቀባባይ

ከሚቱ ከወዲሁ በማዘጋጀትና በማሰራጨት ፕሮግራሙን ለማድመቅ ከፍተኛ ጥረት እያደረገ እንደሚገኝ ከአስተባባሪዎቹ ካገኘው መረጃ መረዳት ተችሏል።

ባህሀርዳር ከተማ አስተዳደር ለፕሮግራሙ ማከናወኛ በከተማዋ ወጣቶችና አስተባባሪዎች በኩል የቀረበለትን የኮታ ጥያቄ ተቀብሎ ዝግጅቱ በትንሿ ስታዲየም እንዲከናወን መልካም ፍቃድኝቱን መስጠቱም ታውቋል። አሁን ሰኔ 16 ማለፊያ ከጠቀቱ 4 ሰዓት እስከ 7 ሰዓት ድረስ በባህሀርዳር ስታዲየም በተለያዩ ዝግጅቶች የሚደግፁ ሕዝባዊ አቀባባይ የተዘጋጀ ሲሆን፣ ከሰዓት ከ8 ሰዓት ጀምሮ በአዳራሽ ውስጥ በሚካሄድ ፕሮግራም እስክንድር ነጋ ከከተማዋ ነዋሪዎች ጋር ለራ ውይይት ያደርጋል ተብሎ ይጠበቃል።

ባለአደራው በቀጣይ ከሁሉም የኢትዮጵያ ሕዝብ ጋር የመሞከር አጅጋቃውን መሰረት በማድረግ በጎንደር፣ በአዋሳ፣ በድሬድዋና በተለያዩ የአገሪቱ ከተሞች ከሚገኙ ነዋሪዎች ጋር ሕዝባዊ የምክክር መድረክ የማዘጋጀት ዕድቅ እንዳለው ለማወቅ ተችሏል።

ጠቅላይ ሚኒስትር ባቢይ አሕመድ ከፕሮቴስታንት ነርሲቲያኖች ጋር ተወያዩ

ጠቅላይ ሚኒስትር ባቢይ አሕመድ 400 ከሚሆኑ የፕሮቴስታንት ክርስቲያኖች ጋር ሐሙስ ሰኔ 13ቀን 2011 ዓ.ም ሰፊ ያለ ውይይት አካሂደዋል። የፕሮቴስታንት ክርስቲያኖቹ ፣በተለያዩ ርዕሰ ጉዳዮች ዙሪ ከጠቅላይ ሚኒስትሩ ጋር ካደረጉት ውይይት በተጨማሪ በቤተመንግስቱ የጉብኝት ሥነ ሥርዓት አካሂደዋል።

ቀደም ባሉት ጊዜያት ጠቅላይ ሚኒስትሩ ከተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎችና የዕምነት ተቋማት ጋር ውይይት ማድረጋቸው ይታወቃል። ለሁለት ተከፍሎ ከ25 ዓመት በላይ የቆየውን ሲኖዶስ ወደ አንድነት የሚመጡበትን መንገድ ያመቻቹ ሲሆን፣ የሙስሊም አፈላላጊ ከሚቱን ከአስልምና ጉዳዮች አመራር ጋር ዕርቅ እንዲፈጠር በማድረግ ታላቅ ስራ መስራታቸው ይታወቃል።

የኮሌ ወረርሽኝ ከትባት መሰጠት ተጀመረ

አዲስ አበባን ጨምሮ በአራት ክልሎች በአሳሳብ ደረጃ ላይ የሚገኘውን የኮሌ ጠሽታ ለመከላከል፣ በአፍ የሚወሰድ የኮሌ ክትባት መሰጠት ተጀመረ።

የጤና ሚኒስትር ዶክተር አሚር አማን በአፍ የሚወሰደውን የኮሌ ወረርሽኝ ክትባት መስጠት የተጀመረው በኮሌ ጠሽታ ተጋላጭ በሆኑ አካባቢዎች በሽታው እንዳይስፋፋ ታስቦ መሆኑን ገልጸዋል። በሀገሪቱ በሚገኙ አራት ክልሎችና በአዲስ አበባ ከተማ 614 ሰዎች በኮሌ መያዣውን የኢትዮጵያ ህብረተሰብ ጤና ኢንስቲትዩት ማስታወቁ አይዘነጋም።

የኮሌ ወረርሽኝ በሽታ በአሮሚያ፣ በአማራ፣ በትግራይ፣ በሶማሌ ክልሎች እንዲሁም በአዲስ አበባና በድሬዳዋ ከተማ መከሰቱን ተከትሎ

እስካሁን፣ በአሮሚያ ክልል ምዕራብ ሐረርጌ ዞን አምስት ወረዳዎች፣ እንዲሁም በፊንጫ ዙሪያ አሮሚያ ልዩ ዞን ሰንዳፋ ከተማ በአጠቃላይ 294 ሰዎች በሽታው መያዣቸው ተረጋግጧል። በአማራ ክልል በሽታው ከተያዙት 198 ሰዎች የ14ቱ ሀይወት ሲያልፍ፣ በተመሳሳይ በሶማሌ ክልል 33 ሰዎች፣ በትግራይ ክልል 18 ሰዎች፣ በአዲስ አበባ በተለያዩ 9 ክፍለ ከተሞች 70 ሰዎች በኮሌ ወረርሽኝ በሽታ መያዣቸው ተረጋግጧል።

ከተመን በካይ የሸጡና ያካ ንግድ ፎቃድ የሰሩ 37 የንግድ ድርጅቶች ታሸጉ

ከተመን በላይ በመሸጥ፣ ያለ ንግድ ፍቃድ በመንቀሳቀስ እና በሚበሉ ነገሮች ላይ “ባዕድ” ነገሮችን ሲቀላቅሉ የተገኙ 37 የንግድ ድርጅቶች ሙሉ-ሰሙሉ ታሸጉዋል።

የኮሌ ቀራንዮ ክፍለ ከተማ መስተዳድር በስሩ በሚገኙ 316 የንግድ ድርጅቶች ላይ ባደረገው ድንገተኛ ምርመራ 37 ድርጅቶችን ያሸገ ሲሆን፣ ለ101 ድርጅቶች ደግሞ የመጨረሻ ማስጠንቀቂያ መስጠቱን ዛሬ ባዘጋጀው ጋዜጣዊ መግለጫ ላይ አስታውቋል።

የክፍለከተማው የንግድ ዕቤት ኃላፊ አቶ ሀብተየስ ዲሮ እንዳሉት፣ ከኑሮ ውድነት ጋር በተያያዘ በንግድ ድርጅቶች ላይ ልዩ ግብረ ሀይል ተቋቁሞ እየሰራ ሲሆን፣ በዚህ መሰረት ለአምስት ቀናት በተደረገ ድንገተኛ አሰሳ፣

የንግድ ድርጅቶቹ መንግስት ከተመነላቸው ዋጋ በላይ በመሸጥ፣ ያለ ንግድ ፍቃድ በመንቀሳቀስና በሚበሉ ነገሮች ላይ ባዕድ ነገሮችን በመቀላቀላቸው ምክንያት እርምጃ ለደረገው ችሏል።

መንግስት በድጎማ የሚያቀርባቸው እቃዎች ላይ ትኩረት በማድረግ የክትትልስራ እየተሰራ መሆኑን የጠቀሱት ኃላፊው በዋናነትም በዳቦ ቤት፣ ስጋ ቤት፣ አትክልትና ፍራፍሬ ቤቶች ላይ ጥብቅ ቁጥጥር መደረጉን ገልጸዋል። የኮሌ ቀራንዮ ክፍለ ከተማ ንግድ ዕቤት ክፍተኛ የገቢ ንግድ ቁጥጥር ባለሙያ አቶ ዳንኤል ስሜ በበኩላቸው፣ በወረዳ አራት፣ ወረዳ ሰባትና ስድስት ከሚገኙ አስር ዳቦ ቤቶች ውስጥ ሰባቱ የመጨረሻ ማስጠንቀቂያ

እንደተሰጣቸው፣ ሁለት የሞባይል መሻሻሎች፣ አንድ ስጋ ቤት እና አንድ ዳቦ ቤት ደግሞ ያለ ንግድ ፍቃድ ሰባት ወር ሲነግዱ በመቆየታቸው መታሸጋቸውን ተናግረዋል።

የቱን ክንፍ?

“የትግራይ ሕዝብ መገንጠል ይፈልጋል”

“መገንጠል የሕወሓት እንጂ የትግራይ ሕዝብ ፍላጎት አይደለም”

መለክ ቢ.

ጥቂት የትግራይ ወጣቶች ግፍ በቃን ብለው በ1967 ዓ.ም ደደቡት በረሃ በመግባት ሕወሓትን ሲመሰርቱ በወቅቱ የድርጅቱ ሊቀመንበር በነበሩት ዶክተር አረጋዊ በርሄ እጅ የተጻፈውና ለአባላቱ የተሰራጨው የመጀመሪያው ማኒፌስቶ፣ የዚያ ትግል ዋና ዓላማ ትግራይን ከአማራ ጭቆና ማላቀቅና ቅኝ ገዥ ናት ብሎ ከሚያስባት ኢትዮጵያ መገንጠል መሆኑን በግልጽ ቋንቋ አስቀምጦ ነበር።

ይህ ሰነድ ለስድስት ወራት ብቻ ቆይቶ ቢሰረዝም፣ (ከይፋዊነት ወደ ምስጢራዊ ዕቅድነት ቢቀየርም) ሕወሓት ትግራይን ከደርግ አስለቅቆ ነጻ መራት ካደረገ በኋላ ከአቻ ፓርቲው ብአዴን ጋር ትግሉን ወደአማራ ክልል በማሻገር ሲዘልቅ “ የትግሉ አላማ ትግራይን መገንጠል ነው” ከሚለው ስነልቦና ጋር የኖሩት የሕወሓት ታጋዮች ተቃውሞ አቅርበው ነበር። “የታገልነው ትግራይን ነጻ ለማድረግ ነው፣ ትግሉን ጨርሰናልና ክልላችንን ከብበን እንቀመጣለን” በማለትም በአማራ ክልል በሚደረገው ጦርነት ላይ ላለመካፈል አንገራግረው ነበር። ከነስሙም “ነጻ አውጪ” የሆነው ሕወሓት/ትህንግ (የትግራይ ህዝብ ነጻ አውጪ ግንባር) በዚያ ዘመን ትግራይን ገንጥሎ ስሙ የማወጅ ሙሉ እድል እያለው ስለምን የመገንጠል ሃሳቡን ለጊዜው አቆየው? ቢባል ሁለት መሰረታዊ ተግዳሮቶች የሚያስከትሉበትን መዘዝ ፈርቶ እንደሆነ ማሰብ አይከብድም። ቀዳሚው ተግዳሮት፣ በሁሉም ነገሯ በኢኮኖሚ ራሷን ችላ የመቆም አቅም ያልነበራትን ክልል ገንጥሎ “ሀገር ናት” ብሎ ማወጅ የራስን መርዝ በጥብብ እንደመጠጣት አይነት የማያዋጣ እና ከባድ ውሳኔ መሆኑን በማወቅ፣ አቅም ለመግዛት እና በኢኮኖሚ ለመዳበር የተደረገ ስልታዊ የአቅጣጫ መቀየር ውሳኔ ሲሆን። ሁለተኛው ደግሞ በኢትዮጵያዊነት መንፈስ ጥንካሬው የማይታማውንና ራሱን የኢትዮጵያ የታሪክ አውራ አድርጎ የሚቆጥረውን የትግራይን ሕዝብ ከአናት ሃገሩ መገንጠል ከባድ የቤት ስራ እንደሚሆንበት በመስጋት ነው።

ያም ሆኖ ሕወሓት ኢህአዴግ የተባለ ማስመሰያ ግንባር በመፈብረክ ፣ መላው ኢትዮጵያን መግዛት የሚያስችለውን የውክልና ፖለቲካ መደላድል ለመፍጠር ሲል በብሄር ብሄረሰብ

ስም ሁለት እህት ፓርቲዎችን እንደአሻንጉሊት ሰርቶ ወደኦሮሚያ እና ወደደቡብ ላካቸው። ኢትዮጵያዊነትን የሙጥኝ ብሎ የኖረውን እና ስሙም የኢትዮጵያ ህዝቦች ዴሞክራሲያዊ ግንባር (ኢህዴን) የተሰኘውን የአማራውን ፓርቲ በብሄር ደረጃ በማጥብብ ወደ ብአዴን ለውጦ ትግሉን በአንድ ክልል ከወሰነው በኋላ ትራስ ስር የደበቀውን የመገንጠል አጀንዳ ሳይጥል “ሲሞቅ በማንኪያ ሲቀዘቅዝ ...” አይነት አድርጎ መላው ኢትዮጵያን ሲገዛና ሲቆጣጠር ቆይቷል።

ማኪያቤሌው ሕወሓት በኢትዮጵያ ፖለቲካ ውስጥ የነበረው የበላይነት እስካከተመበት 2010 ድረስ ለ27 ዓመታት ሃገሪቱን በምህረት የለሽ ጡንቻ ስር አስገብሯት ቆይቷል። ከክልል አስከባሪ ድረስ በዘረጋው የስለላ መዋቅር፣ ዜጎች ቤት ለቤት ድረስ የደረሰ ብርብራም ያካሂድ ነበር። በሕወሓት ዘመን መቃወም ከይስሙላ ካለፈ አደጋ ሆኖ ለብዙዎች ፍዳ መቅመስ ምክንያት ሆኗል። በሕወሓት ዘመን ጋዜጠኝነት እና የፖለቲካ አስተሳሰብን ማራመድ ወንጀል ሆኖ ብዙዎች በህሊና እስረኝነት ማቅቀዋል። በዚያ ዘመን የኢትዮጵያ ነው የተባለ ሃብት ሁሉ በሕወሓት አዛዥነት እና መዝገብነት ተማጦ በጥቂቱ ነገ ሊገነጥላት የሚያስባትን ትግራይን ለማጠናከር ፣ በብዛት ደግሞ ሙስናን “እንደትግሉ ካላ” የሚቆጥሩ አባላቱን ህይወት ለመለወጥ ወደ ውጭ ሃገር ኮብልሏል።

ይህ ሁሉ ሆኖ የትግራይ ህዝብ ሕወሓትን “ወልደ ያሳደገው ልጅ ስለሆነ እና እያንዳንዱ እናት ለዚህ ትግል ከአንድ እስከ ሶስትና አራት ልጇን የገበረች በመሆን” እንደመሪ ፓርቲነት መቀበሉ እንዳለ ሆኖ ከኢትዮጵያ መገንጠልን ግን በአደባባይ ሲደግፍ አልታየም።

ይህንን ብዙዎች አሁንም ድረስ የሚከራከሩለትን ከእናት ኢትዮጵያ ለመገንጠል ያለመፈለግ ሃቅ ግን በትግራይ መሪ ፓርቲ የሆነው ሕወሓት አባራውን አራግጦ አንስቶ እያቀነቀነው መሆኑን የሚያሳዩ ምልክቶች ብቅ እያሉ ነው።

ለውጡና ትግራይ

በኢትዮጵያ ካለፈው መጋቢት 2010 ጀምሮ በኢትዮጵያ የተከሰተው የፖለቲካ ለውጥ በአብዛኛው የትግራይ ልሂቃንን እና የሕወሓት ባለስልጣናትን ከመስመር ያገለለ ነው። ይህ የሆነበት ምክንያትም ለ27

ዓመታት ሃገሪቱን የመራው የኢህአዴግ አስተዳደር በይስሙላ የአራት ፓርቲዎች ነው ተባለ እንጂ በመሰረታዊ አወቃቀሩ የአንድ ፓርቲ (ሕወሃት) የበላይነት የጎለበት ሆኖ መኖሩ የፈጠረው የሌሎች ብሄሮችን ተሳትፎ አናሳ ማድረግ ምክንያት ነው። በዚህ ስሌት በመላው ኢትዮጵያ ያሉት የመንግስት መዋቅሮች፣ የኢኮኖሚ አውታሮች ከደህንነት እና የጦር ሃይሉ ጭምር በሕወሓት አባላት መጥለቅለቃቸው እና ሌሎች እህት ፓርቲዎች ሁለተኛ ሆነው በአሻንጉሊትነት መቀመጣቸው ውስጥ ውስጡን ቢሆንም ቅሬታ ፈጥሮ ነበር። ይህ በሕወሓት የመመራት ዘመን ማክተም አለበት የሚል መንገሽ እያደረ እየዋለ ቆምጥቦ ወደተቃውሞ እና አመጽ እስኪሸጋገር ድረስ የትግራይ ተወላጆች በማንኛውም የፌዴራል ተቋማት ላይ ብቻ ሳይሆን ሕወሃት የበላይነቱን በሚያሳይባቸው አጋር ፓርቲ የሚመራቸው ክልሎች ጭምር በርትቶ እንደነበር አይካድም። ሕወሃት በትግራይ ያለ እሱ ሌላ ፓርቲ እንዳይፈጠር ወጥሮ እየሰራ እና ሕወሓትን መቃወም ፍጹማዊ ወንጀል እስኪሆን ድረስ የአብራኩን ክፋዮች እየበላ ጭምር በመሃል ሃገር ደግሞ የትግራይ የበላይነትን ለማስፈን ተግባሩ ኖሯል። ይህ በሁለት መንገድ ሕወሓትን ጠቅሞታል።

ቀዳሚው ጥቅም ሕወሓት ለትግራይ ህዝብ ጥቅም ብቻ የቆመ ፖርቲ መሆኑን በማሳየት በመላው ሃገሪቱ ቀዳሚ ተጠቃሚ መሆን ያለባትም ትግራይ ናት የሚል አጀንዳ እንደያዘ በማመላከት የትግራይን ህዝብ ቀልብ ስቦ ያላንተ ማን አለኝ እንዲባል ግንብ ገንብቷል። በሌላ በኩል የትግራይን ህዝብ ከሌላው ወንድም ህዝቡ ጋር “ብቸኛ ተጠቃሚ” አስመስሎ በማሳየት ለጥላቻ እና ለበቀል እንዲመቻች አደርጎ “ከዚህ መዓት የምከላከልልህ እኔ ብቻ ነኝ፣ እኔ ከሌለሁ ጅብ ይበላሃል” የሚል ፍርሃት መንግሥት እና ህወሃትን የሙጥኝ ብሎ እንዲኖር ማድረግ ነው።

ሕወሓት ዘመናት የተሻገረውን የትግራይን ህዝብ ከኢትዮጵያ ህዝብ ጋር የማቆራረጥ እና በግፊት ወደመገንጠል ስሜት እንዲሄድ የማድረግ ስትራቴጂው አሁን ዳግም ሊያንሰራራ፣ ከተቀበረበት የወጣ የመሰለውም ለዚህ ነው። ከስልጣን ተገናኝተው የወጡ አባላቱ በመቀሌ አንድ ሆኑ ውስጥ ከትመው የሃሬ አርባ አራት አመት በጋራ የደረሱበትን ትግራይን የመገንጠል አጀንዳ

ለማራመድ የቀየሷቸው ስልቶች አሁንም ቢሆን ከባድ እና ውስብስብ ናቸው እየተባለ ነው። ይህንን የመገንጠል አስተሳሰብ ለማስረጃ ሲል የትግራይን ህዝብ ሆን ብሎ በመሃል ሃገር ህዝብ የሚያስጠላ ተግባር እየፈጸመ እና አንዳንድም መስዋዕት እያስደረገ ከአማራም ይሁን ከሌላው ክልል ጋር የቆየ ቁም የያዘ አስመስሎ እያባላ ነው። የጦርነት ነጋሪት እያስገሸመ እና መጡልህ እያለ ህዝቡን በሀገራችን ይከበር ሰብ ሰለፍ አስወጥቶ የራሱን መፈክርም አስይዞ ታይቷል። “የሚያከብረን ሃገር ከሌለ የምታከብረንን ሃገር ለመገንባት እንገደዳለን” አይነት መፈክሮች በግልጽ ቋንቋ ትግራይን እንገነጥላለን አይነት እንደሆኑ አሳይቶ በማህበራዊ ሚዲያዎች ላይ የህዝብ ጥያቄን ማንሻፈፍ የመረጠው ሕወሓት ይህንን አሳማውን አሁንም ለማስፈጸም የሚተጋ ከሆነ በትግራይ ሕዝብ አንደበት እና ጫንታ ላይ ሊሆን እንደሚችል አይጠረጠርም። ይህንን ደግሞ የትግራይ ሕዝብ እንዴት እየተቀበለው ነው የሚለው ጉዳይ ለብዙዎች ጥያቄ ሆኗል።

የደብረጽዮን ቃል

“የትግራይ ሕዝብ መገንጠል ይፈልጋል”

ከሰሞኑ የትግራይ ክልል ምክትል ርዕሰ መተዳደር ዶክተር ደብረጽዮን ገብረሚካኤል ለአንድ የሃገር ውስጥ ጋዜጣ ሰላጡት ቃለ ምልልስ “በትግራይ ላይ ሆን ብሎ ባነጣጠረ የዘር ጥቃት ህዝቡ የመገንጠል ስሜት ውስጥ ገብቷል” ሲሉ ተደምጠዋል። አሁን በሃገሪቱ ከተፈጠረው የፖለቲካ ለውጥ ጋር በተያያዘ ይህ ሁኔታ በትግራይ ህዝብ ላይ ያሳደረው ጫና ከባድ መሆኑንና ሕወሓት እንደፓርቲ ከዚህ ስርዓት ጋር ለመቀጠል መንገሽገሹን ተናግረው በሌላ በኩል ህዝቡም በደረሰበት ዘርን ማዕከል ያደረገ ጥቃት ሳቢያ መገንጠል እየፈለገ መሆኑን ይህም አስተሳሰብ ገዢ ሆኖ እየወጣ መሆኑን ነው የተናገሩት ።

“በትግራይ ላይ የሚሠራው አንድነትን የሚበትን ነው”

ደብረ ጽዮን ገብረ ሚካኤል (ዶ/ር)፣ የትግራይ ክልል ምክትል ፕሬዚዳንት ከመሆናቸው አስቀድሞ በኢትዮጵያ የመጣው የፖለቲካ ለውጥ አሰላለፍ ሕወሓትን እያገለለ መሆኑን አውቀዋልም አልፈውበታልም። በተለይ ሁሉም የሕወሃት አመራሮች በጡረታ እና በመሰናበት ከፌዴራል መዋቅር ሲለቁ ሕወሓት የተጠቀሱት ስሜት ውስጥ ገብቷል። ይህ የተጠቀሱት ስሜት ሲመሰረት ያቀነቀነውን መገንጠል እና ለዚያ ሲል ያደራጀውን የሀገሪቱን አንቀጽ 39 ለመጠቀም ዳርዳርታ ውስጥ እንዲገባም አድርጎታል።

ደብረጽዮን የትግራይ ህዝብ ይህንን አስቧል፣ እንዲህ እያለ ነው ብለው ከመናገር ይልቅ በደል ደርሶታል የሚሉትን በማስረጃ እና በዘርዘር እንዲያቀርቡ የተመኙ ብዙዎች ናቸው። ያ ካልሆነ እና የትግራይ ህዝብ በራሱ በሰላማዊ ሰልፍም ይሁን በሌላ መድረክ ከኢትዮጵያ መለየት መፈለጉን አስከፊ ተናገረ ድረስ ሕወሓት “ህዝቡ ተንገሩግፏል፣ በቅቶታል” ብሎ መናገር በብዙዎች ዘንድ ተቀባይነት

ያሳጣል።

እንደዶክተር ደብረጽዮን ገለጻ በትግራይ ክልል ላይ ያነጣጠረ የዘር ጥቃት በፌዴራልና በክልል መንግሥታት በተለይም በአማራ ክልል በኩል እየተፈጸመ ነው ባይ ናቸው። “በመንግሥት ዕውቅና ጭምር ዋና ዋና የፌዴራል መንግሥት የገነባቸው መንገዶች ሆነ ተብለው ሲዘጉ እየታዩ በዝምታ መታለፋቸው ፖለቲካዊ ስሌት አለው” ነው የሚሉት። አሳቸው እንደሚናገሩት የትግራይ ህዝብ በዚህ አይነት ሁኔታ ውስጥ ለመቆየት ፍላጎት የለውም። በአማራ ክልል የሚደረገው ተግባር ሕወሓትን ከመቃወም ሳይሆን ትግራይንና ህዝቧን ከመጥላት በነርሱም ላይ በቀል ከመሰንዘር ሃሳብ የተጠነሰሰ ነው ባይ ናቸው።

“የፌዴራል መንግሥት የሚያስተዳድረው መንገድ እንዴት ሲዘጋ ዝም ይባላል ብለናል። ፡ መንገድ የዘጉት ብቻ ሳይሆን፣ መንግሥትም ችግር አለበት እንላለን። መንግሥት ስለፈቀደ ነው ድርጊቱ የተፈጸመው ባዮች ነን። ፡ መንግሥት በትግራይ ሕዝብና በክልሉ መንግሥት ላይ ጫና ለመፍጠር ሞክሯል። ይህ ግን በጣም አደገኛና አብረህ እንዳትሠራ የሚያደርግ፣ አስከ መቼስ ተሸካሚ እናራለሁ የሚያስብል ጉዳይ ነው።” በማለትም የትግራይ ህዝብ በሚል ቃል የሕወሓትን ምሬት መጠን ለማመልከት ሞክረዋል። ሆን ብለው ትግራይ የሚለውን ቃል ተጠቅመው የትግራይ ህዝብ ጥላቻ ውስጥ የገባ እና ሊመታ ጊዜ የሚጠበቅለት ዓላማ እንደሆነ አድርገው ለማሳየትም ሞክረዋል።

“...ወደ ጨለማውም ያስገቡን ትግራዎች ናቸው የሚል ጥቃት እየተካሄደ ነው። የትግራይ አመራሮች ባሉባቸው መሥሪያ ቤቶችም ውስጥ ተቋማዊ ጥቃት ተፈጽሟል እንላለን። ዕርምጃ ያልተወሰደበት የትግራይ አመራር የለም። ከፌዴራል መንግሥት ጀምሮ ዘር ላይ ያነጣጠረ ፖለቲካ እየተሠራ ነው።”

በርግጥስ እንዲያ ነው ወይ እየታሰበ ያለው? የሚለውን ገዢ የአማራ ክልል እና የፌዴራል መንግስት ምላሽ ይስጡበት እና ለጊዜው ግን ህዝብን ማዕከል ያደረገ ጥቃት ሲፈጸም የታዘበም የሚመስክርም የለም። ይህ አስተሳሰብ በራሱ በሕወሓት ማዕከላዊ ኮሚቴ አሳላት ዘንድ በሚሰጡ መግለጫዎች እርስ በርስ የተጣረሰ መሆኑን ለመገንዘብ ወደጎላ ተገብ አቶ ጌታቸው ረዳ በአንድ ወቅት የሰጡትን መግለጫ ማየት ይጠቅማል።

“የመንግሥትን ኃላፊነት በአግባቡ መወጣት ላይ በአገራችን በሰፊው የሚታዩ ልዩነቶች ስላሉ፣ ከፌዴራል ጀምሮ ሕዝቡ በፍፁም ሊገመት በማይችል ደረጃ እየተጎዳ ነው። ሥርዓቱ እየፈራረሰ ነው። ሕዝብ ግን ችግር የለበትም።”

አቶ ጌታቸው ረዳ የሕወሓት ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ አባል እና በፌዴራል መንግስቱ ላይም ጠንክር ያለ ስልጣን የነበራቸው ሰው ናቸው። እኚህ ሰው ዛሬ ዶክተር ደብረጽዮን ያነሱትን በትግራይ ህዝብ ላይ ያነጣጠረ ጥቃት እየተፈጸመ ነው የሚለውን ሃሳብ ቀደም ብለው ነቅፈውታል። እንዲህ አይነት አስተሳሰብ እንደሌለ ነው የተናገሩት።

በአንድ ወቅት ምልክታ በተሰኘ የአሃዱ ራዲዮ የውይይት ፕሮግራም ላይ የቀረቡት አቶ ጌታቸው “ሥርዓቱን ለማፍረስ የተንቀሳቀሱ ሰዎች በትግራይ ተወላጆች ላይ ጥቃት ፈጽመዋል፤ እንደሕዝብ ግን በትግራይ ህዝብ ላይ ጥቃት አልተሰነዘረም...” ነበር ያሉት። አሁን የተሰጠው የዶክተር ደብረጽዮን መግለጫ ግን ይህንን አስተሳሰብ ከመሰረቱ የተቃወመ እና በአባላቱ መካከል የጋራ ቃል ያለመናፋት ምናልባትም በስሜት የተሰጠ መግለጫ ሊሆን ይችላል የሚለውን ሃሳብ ያጎላ ሆኗል።

“ወንጀል የፈጸመ የትግራይ ባለስልጣን የለም”

የዶክተር ደብረጽዮን ቃል እዚህ ላይ የደመደመው ሃሳብ ከባድ ነው። ባለፈው ስርዓት ስለተፈጸመ ወንጀሎች ራሱ ተናግሮ ራሱ ወንጀል የፈጸመ የትግራይ ተወላጅ የለም፤ አይነት አሳብ ማቅረብ የሚጋጭ እውነት ነው። ዶክተር ደብረጽዮን በቀድሞው የደገነነት ሹም አቶ ጌታቸው አሰፋ ላይ የተመሠረተውን ክስ እጅግ አጣጥለውታል። በሰብዓዊ መብት ገፈፋ እና የዜጎች ሞት ላይ ተጠያቂ ናቸው የተባሉትን ሰው ወንጀል አልፈጸመም ብሎ መክራክር ሆን ተብሎ ቁጣ ለማስነሳት የመጣ አይነት እንጂ ሌላ ሃሳብ የለውም።

“በደገነነት ሥራ ይንቀሳቀሱ የገበዳ ኃላፊዎችና ሌሎችም ለአገር በመሥራታቸውና ሕዝብን ከውጭ ጥቃት በመከላከላቸው ሲከበሩ ይገባቸዋል። ፍትሕን መሻቱ በእውነት ተፈልጎ ከሆነ ግን የቀድሞ ጠቅላይ ሚኒስትር ኃይለ ማርያም ደሳለኝን ጨምሮ የፌዴራል ፖሊስ ኮሚሽን ኃላፊዎች የገበዳና ሌሎችም በየድርሻቸው ተጠያቂ መሆን አለባቸው” ብለዋል።

ዶክተር ደብረጽዮን ይህንን ሲናገሩ የተያዙት የትግራይ ተወላጆች እንዲለቁ በሚመስል ድምጸት እና ህዝቡም ለዚህ እንዲታገል በሚያነሳሳ ስሜት ነው። ህዝብ ወንጀል ፈጽመው ሳይሆን ትግራይ ስለሆነ ብቻ ተይዘዋልና ዝም አትባል እያሉ በመሃል ሕወሓትን ከደሙ ንጹህ የማድረግ አላማ ነው ያለው ንግግራቸው።

“እነ ጅነራል ክንፊ ዳኘው ሲያዙ የተላለፈውን ፊልም ታስታውሳለህ። አካጊኑ ትግራይን ለመንካት ነው። ጅነራሉ የትግራይ ሰው ስለሆኑ ሆን ተብሎ በዚያ መንገድ ማቅረብ ተፈለገ። አገሩን ሲያገለግል የነበረውን ግን እንደዚህ አድርገህ በመሳለቅ ዘር ላይ ያነጣጠረ አካሄድ መከተል ተጀመረ። ትኩረቱ ትግራይ ላይ ነው የሚለው ግልጽ ነው።” ብለዋል።

ይህ ብቻ ሳይሆን ሰዎቹ መታሰባቸውን አብዝተው እንደሚቃወሙ እና በዚህ ሳቢያም

ቀሪውን ዘገባ በ25 ይመልከቱ

ሁሴን ከድር

ድንቅ ድንቅ ታሪኮች

አንዳንድ ከፖለቲካው ቱማታ ጋብ ማለት ያስፈልጋል። ከሰሞኑ ውሉ ያልለየሰት አታካር እዚህም እዚያ ይሰማል። ጎጠኝነት፣ በድንቅነት፣ አድመኝነት ተንሰ ራፍቶ እያየን ነው... በስክነት ያስባል ከሚባሉ ወገኖች ጭምር በተራ ጉዳይ መነ ታረክ ሲደመጥ የአድገት ደረጃችን ጅምር እንዲኖሩብን ያደርጋል። እንዲህ የአየር ሁኔታው ፈስማ ሲመስል ገለል ብለን ግራ ጫ ጫወታችንን እናመጣለን።

ከዓመታት በፊት የግዮን አያት በነበረችው «ዕንቁ» መጽሐት ላይ ከጠጠሩ ጽሑፎች ማረፊያ የሚሆኑ ታሪኮችን አስነብብ ነበር። እነዚህ ለዛ ያላቸው ጫወታዎችና ታሪኮችን የማገኛቸው በሥራዬ አጋጣሚ ከማነባቸው መጽሐፍት ነው። በቅርቡ ለ10ዓመታት ሳስባሰባቸው የነበሩ «ድንቃድንቅ ታሪኮችን» በመጽሐፍት መልክ አሰባሰቤ እንካቸው ማለቱ አይቀርም። እስከዚያ ለቅምጃ እንሆ በረከት።

አንበሳው አስፈራኝ

ንጉሱ ከአሽከርቻቸው ጋ በመሆን ለአደን ይዘምታሉ። የሚታደን አውራ ፍለጋ ዓይናቸውን ሲያማትሩ ባሻገር ካለ መንደር አንዲት የገጠር ቀዘባ ዓይናቸው ገብታ በመግነጠላዊ ውበቷ አፍገዝ አስቀረቻቸው። እግራቸው አልራመድ ጆሯቸው ወሬ አልሰማ አለ። መቼም ንጉስ ነውና አጃቢዎቹም ዓይኑን ተከትለው በምልክት ስለሚረዱት ውሳኔውን ለመስማት በተጠንቀቅ ቆመ። ራሪታዊው የፍቅር ስሜት የንጉሱን እግር ጎትቶ ልጅቷ በር ላይ ጣለው። ጊዜ ላይጠፋ «አንቺ ቆንገር ልቤ ከጅሎሻል ካንቺ መጫወት አምሮኛል በሩን ገዢና ወበትሽን ላጣጥመው» ይላታል። ቆንጂት የወደቀባት ዱብ እዳ ሾልከው የማይመልጡት ቢሆንም ለባላ ታማኝ፣ ባላን አፍቃሪ ነበረችና የሴት መላዋን ወዲያው ፈጠረች። «አንግዲያው ንጹህ ስላልሆንኩ ተጸዳድቼ ልምጣ እስከዚያው ይህቺን ጽሑፍ እያነበብክ ጠብቀኝ» ብላ ወደጓሮ አገለለች።

ጽሑፉ ሃይማኖታዊ ሲሆን ዝሙተኛ በምድርም ሆነ በሰማይ ቤት ያለበትን ቅጣት የሚተነትን ነበር። ንጉሱ የሰማይ ንጉስ ያስቀመጠውን ድንጋጌ ሲያነብ በድንጋጌ በሩን ከፍቶ ወጣ። ሴቱም ዘይቀ እንደራሳት ስትረዳ በደስታ ወደቤቷ ገባች።

ብዙም ሳይቆይ ባል ወደቤቱ ይመጣል። ሆኖም በሩ ላይ ያልጠበቀው ነገር በማየቱ ወደኋላ ያፈገፍታል። ንጉሱ ሴትየዋ በሰጠችው ወረቀት ደንግጦ ጫማውን ረስቶ ነበርና የሄደው አባወራ የንጉሱን ጫማ ሲያይ ወደኋላ መለስ በማለት ከቤቱ ሮቅ ይሄዳል። ሚስት ለባላ ጅብዳዋን ለመንገር ብትጠብቅም ባል የውሃ ሽታ ይሆናል። ከቶም ቤቱን ለቆ ይሄዳል። ለቤተሰቦቿም «ልጃችሁን መውሰድ ትችላላችሁ» በማለት ይልክባቸዋል።

በጉዳዩ የተሰበሰቡት የሚስት ቤተሰቦች በባል ድርቅ ያለ ንግግር ተሰላጭተው ንጉሱ ዘንድ ክስ ይመሰርታሉ። ክላቸውም እንዲህ የሚል ነበር። «እኛ ለዚህ ሰው መሬት ሰጥተን ነበር። ንጉስ ሆይ ይህ ሰው የሰጠውን መሬት ወይ አልዘራበት ወይ አልመለሰልን እንዲሁ ካክቶ አራቶቹ አስቀምጦታል» አለ።

ንጉሱም «አንተስ ምላሽህ ምንድን ነው» ይላታል።

ሰውዬውም «እውነት ነው ንጉስ ሆይ ለም መሬት ሰጥተውኛል። ሆኖም ወደ እርሻ ቦታዬ ሳመራ የአንበሳ ኮቱ አየሁ ይሄኔ አውራው ቢበላኝስ ብዬ ተመለስኩ» አለ። ንጉሱ ጉዳዩ ተገለጸለት

«አንበሳው መንገድ ስቶ ነው የገባው። መሳቱንም ሲያውቅ ወዲያው ተመልሷል። ከአሁን በኋላ ወደ እርሻ መሬትህ ገዢ አይልም፤ ጥሩ የእርሻ መሬት ነውና ያለህ በደንብ ጠብቀው፤ ያለ ሥጋት መሬትህን እረስ» በማለት ፈረደ። ሚስቱም ለሌሎች ሳይገለጽ በዚህ ሁለቱ ተግባብተው ጉዳዩ ተዘጋ።

በዛሬ ዘመን ጥበባዊ ንግግርን ማድመጥ አየቀረ መጥቷል። የሰው ልጅ በቀስ አያደገ ቢመጣም በአእምሮ ብስለት አንሳል ይሉታል። ለአንድ ሰው መልካም ጸባይ፣ ሃይማኖትና ባላል አእምሮ ሊኖሩት ይገባል ይላሉ አበው። ይህም ለአባታችን አደም የተሰጠው ጸጋ ነበር። ሆኖም ሰው ሶስት ጠላቶች አሉበት። ስሜት፣ በመጥፎ የምታዝ ነፍስና ሰይጣን ናቸው። በዚህም ምክንያት የሰው ልጅ በተቃራኒ ነገሮች ግጭት ውስጥ ሲዋልል ነው የሚኖረው።

መልካም አእምሮ የተቸረው ስሜትን ነፍስንና ሰይጣንን ማሸነፍ አያቅተውም። በማመዘዝን የሚራመድ ከስሜታዊ ውሳኔ ይርቃል። በዚህ ዘመን ስሜታቸው የሚያሸንፉባቸው እንጂ አስተውለው በአእምሮ የሚመሩ ሰዎችን ማየት አያከበደን ነው። ችኩል ውሳኔ፣ በስሜት መነዳት፣ በራስ መደነቅ እየገነነ መጥቷል። ይህ ከሥነ-ምግባር ውድቀት የሚነሳ ነው። ስግብግብነት፣ ስስትና ንቀት የዘመን በሽታ ሆነው እየተስፋፉ ነው። ከዚህ ወጣ ብለን ሌላ ተረክ እናውጋ።

አናጸው

ሰውዬው ለረጅም ዓመታት በአናጸነት ተቀጥሮ ሲያገለግል ኖሯል። ከጊዜ በኋላ እድሜው እየጨመረ፣ ጉልበቱ እየደከመ፣ መንፈሱ በሥራው እየተሰላቸ መምጣት ጀመረ። አናጸው ቤት በመሥራት የተዋጣለት በመሆኑ የባለሃብቱ ቤቶች የተወደዱ ነበሩ።

ድካሙና ትክታው (መታከት) ሲበረታ ለአለቃው «ይበቃኛል ሰው ፈልግ» ይለዋል። በገንዘብ ጭማሪ፣ በድኅማ ሲያባብሰው በፈልገም አልረታ ይለዋል። ይሄኔ ከሥራው ከመሰናበቱ በፊት አንድ የመጨረሻ የመኖሪያ ቤት እንዲሰራለት ይመጸነዋል። አናጸው ልቡ ሽፍቶ ስለነበር ቅር ይሰኛል። ተቀይሮም ላለመለያየት በሚል ቤቱን እንደገና ማዋቀር ይጀምራል። ከመሰላቸው የተነሳ በወዳዳቱና አገልግሎት በማይሰጡ እንጨቶችና ሚስጣሮች ጭምር እያለመጠ ቤቱን ይሰራል። ለውበቱም ለጥራቱም ሳይጨነቅ ቤቱን አጠናቅቆ ለቀጣሪው ያስረክባል። ቀጣሪውም የቤቱን ቁልፍ ከተረከበ በኋላ የሠራበትን ገንዘብ ከፍሎ «ይህ ቤት ከኔ ለአንተ የተሰጠህ ስጦታ ነው» በማለት ለአናጸው አስረከበው።

አናጸው በጣም ደነገጠ። እንደነገሩ የይድረስ ይድረስ የሠራው ቤት ለራሱ መሆኑን ሲያውቅ

በሃፍረት ተሸማቀቀ። ቀድሞ ቢያውቅ ኖሮ በውብ ዲዛይን፣ በምርጥ እንጨት፣ ውብ ቤት በሠራ ነበር። ወደኋላ መመለስ አይቻልም። ቁልፉን በአክብሮት ተቀብሎ ተሸማቅቆ ቤቱ ገባ። አንድ አክዬ ልሰነባበት።

ለውጥ አመጣለሁ

አንድ ለአገሩ ባዳ ለሰው እንግዳ የሆነ ሰው ጀምሮ ለመጥለቅ ባዘቀዘቀቸበት ወቅት በባሕሩ ዳርቻ እየተዘናና ነበር። ለአካባቢው ውበት እንግዳ በመሆኑ አየሩን፣ አጸዋቱን፣ የባሕሩን ጨዋታ እያደነቀ ሲንገዝ ከርቀት አንድ ሰው ይመለከታል። ሰውዬው ጎንበስ እያለ የሆነ ነገር በማንሳት ወደ ባሕሩ ይወረውራል። እየተጠጋው ሲመጣ ድጋሚ እያጎነበሰ የሆነ ነገር በማንሳት ወደ ባሕሩ ይወረውራል።

እንግዳው እየቀረበ ሲመጣ የተመለከተው ነገር የባሕሩ ውሃ እየገፋ ወደ ዳር የሚተፋቸውን ትናንሽ አሳዎችን ነበር ሰውዬው እያነሳ ወደ ባሕሩ የሚወረውረው። ትክ ብሎ ሲያይ ሰውዬው በትጋት ሥራውን ይሠራል። በአድራጎቱ ተገርሞ ጫወታ ለመጀመር ሰላምታ አስቀደመ።

«ምን እያደረግክ ነው?»

«አያየኸኝ አይደል ምን ይጠየቃል? እንዲያው ያፍ ልማድ ሆኖብን እንጂ። ካልገባህ ዓሳዎቹን መልሼ ወደ ባሕር እያስገባኝቸው ነው።»

«አንዴት ጠቀምካቸው በል»

«አንዴት አልጠቅማቸው? እነዚህ አሳዎች በባሕሩ ተገፍተው ወደ ዳር እየመጡ ነው። ውሃው ውስጥ መልሼ ካልከተትኳቸው በአክሲዲን እጥረት ይሞታሉ።»

«የምትለው እኮ ይገባኛል። በዚህ ሰዓት በሺዎች የሚቆጠሩ አሶች በባሕሩ ተገፍተው እዚህ ተረፍረፍዋል። እንዴት ነው አንተ እነዚህን ሁሉ ወደባሕሩ መወርወር የምትችለው? በዚህ ባሕር ዳርቻዎች ሁሉ አሶች ተገፍተው መውጣታቸው ተፈጥሯዊ ነው። ሁሉንም በዚህ መንገድ ማዳን አትችልም ያንተ ጥረት ምን ለውጥ ያመጣልና ነው የምትወረውረው?» በማለት ይጠይቀዋል።

የአካባቢው ነዋሪ ሰውዬ ግን አሻዋው ላይ የወደቀችውን አሳ በማንሳት ወደ ውሃው ወርወሮ «ይኸውልህ ወዳጄ ቢያንስ ይህቺን ዓሳ በማዳን ለውጥ አመጣለሁ» በማለት ወደ ቀጣዩ አሳ አመራ።

የአኛም ሥራ ይኸው ነው መሆን ያለበት። ምንም እንኳ አገራችንን ከማዳን አንጻር የኔ አስተዋጽኦ እዚህ ግባ የሚባል አይደለም ከማለት የቻልኩን በተሰማራንበት የሙያ መስክ ያቅማችንን ማድረግ ትልቅ ለውጥ እንደሚያመጣ ታሳቢ ማድረግ ይኖርብናል። የድርሻችንን በተወጣን ቁጥር ክፍተቱ ይሞላል። በእስልምና አንድ አባባል አለ። «እስልምና ባንተ በኩል ክፍተት እንዳይፈጥር» እኛም ሀገራችንን በኔ በኩል ይህንን ክፍተት እንዳይታይ መድፈን አለብኝ ብለን የማሰብ ኃላፊነታችንን መወጣት አለብን።

ቸር እንሰጥለት።

የብሄር ጭቆና ኢትዮጵያ ውስጥ ነበር አንዴ? አዎ ነበር፤ ታዲያ ምን ይጠበስ?

መታሰቢያ መልአክ ሕይወት

ሰለ ብሄር ጭቆና ከመናገራችን በፊት የብሔር ጭቆና ምን ማለት እንደሆነ፣ በአንድ ማኅበረሰብ ውስጥ እንዴት ሊፈጠር እንደሚችል የጋራ መግባባት ላይ መድረስ አለብን የሚል ፅምነት አለኝ።

ካርል ማርክስ እንዳስተማርን የራሱ ተሰብሶ ሰድገት ከጥንታዊ የጋርዮሽ ስርዓተ ማህበር ወደ ባርያ አሳዳሪ ስርዓተ ማህበር፣ ከዚያም ወደ ፊውዳል ማህበረሰብ፣ ቀጥሎም ወደ ካፒታሊዝም፣ ከዚያም ወደ ሶሻሊዝም እና ኮሚኒዝም የሚሸጋገር ሲሆን፣ ይህ ሁኔታ ግን በሁሉም በዓለም ላይ በሚኖሩ ማህበረሰቦች ተተግብሯል ለማለት አያስደፍርም።

በአለማችን የሚገኙ አብዛኞቹ ማህበረሰቦች ከጥንታዊ የጋርዮሽ ስርዓተ ማህበር ወጥተው፣ ከብቶችን አድናቆ ከመብላት ወደ ከብት አርቢነት ተሸጋግረው እስከ አሁንም ድረስ ለበርካታ ሺ አመታት በከብት አርቢነት የኖሩ ማህበረሰቦች አሉ። እነዚህ ማህበረሰቦች የባርያ አሳዳሪ ስርዓተ ማህበር ወይም ፊውዳሊዝምን አላስተናገዱም። በመሆኑም በውስጣቸው የብሄር ጭቆና ነበር ለማለት አያስደፍርም።

በሌላ መልኩ ደግሞ ከጥንታዊ የጋርዮሽ ስርዓተ ማኅበር ወጥተው ወደ ባርያ አሳዳሪ ስርዓተ ማህበር ገብተው፣ በጦርነት ያሸነፈው ጎሳ ሌላኛውን ጎሳ በባርነት ገዝቶ በሂደት ከባርያ አሳዳሪ ስርዓተ ማህበር ወደ ፊውዳል ማህበረሰብ የተሻገሩ በርካታ ሕዝቦች አሉ።

ሌላው በካርል ማርክስ ተምረው ካፒታሊዝም ከፊውዳል ማህበረሰብ ቀጥሎ እንደሚመጣ ያስቀመጠው ሳይንስ በምንም መልኩ ተቀባይነት የለውም። ምክንያቱም የሰው ልጅ በጥንታዊ የጋርዮሽ ማህበረሰብ እንኳን እሳትን መጠቀም ከጀመረ አንስቶ፣ ድንጋይን ጠርቦ ለአደን ከተጠቀመበት ጊዜ ጀምሮ የሰው ልጅ ካፒታል እያከማችና እውቀት እያገኘ የሄደ በመሆኑ፣ ካፒታሊዝም ከፊውዳሊዝም በጎላ የመጣ ስርዓተ ማህበር ነው ለማለት የሚቻልበት ምንም ዓይነት ሁኔታ የለም።

ካፒታሊዝም ማለት የሰው ልጆች እውቀትን በማጠራቀም ከዚያም የተለያዩ ሥራዎችን በመስራት፣ ሐብት ማከማቸት ከጀመረበት ጊዜ ጀምሮ ካፒታሊዝም ነበር ማለት ነው። የብሔር ጭቆና ወይም አንዱ ጎሳ በሌላው ላይ የበላይነቱን እያሳየ የባርያ አሳዳሪ ስርዓተ ማህበር ሊፈጠር የቻለው፣ አንዱ ጎሳ ወይም ብሄር ከሌላው የተሻለ የጦር መሳሪያ ወይም እውቀት ማከማቸት በመቻሉ ነው።

ወደ ኢትዮጵያ ስንመጣ ኢትዮጵያ ውስጥ ለበርካታ ሺ አመታት ጎሳዊ ስርዓትን ያስተናገዱ ሕዝቦችና በጥንታዊ ጋርዮሽ

ወይም ከብት አርቢ ማህበረሰቦች ተቀራርበው የኖሩባት፣ የአፍሪካ ምስራቃዊ መሬት ግዛት አካል የነበረች አገር መሆንም ለሁላችንም ግልፅ ነው።

ታዲያ ይህን አይነት ማህበረሰብ ተቀራርቦ በሚኖርባት አገር አንዱ ጨቋኝ ሌላው ተጨቋኝ ቢሆን ብዙም የሚያስደንቅ አይደለም። ምክንያቱም አንዱ የተሻለ የጦር መሳሪያ እና እውቀት ባለቤት ሲሆን፣ ሌላው ደግሞ እጅግ ጎሳ የቀረ አኗኗር የሚኖር በመሆኑ አንዱ በአንዱ ላይ የበላይነት ማሳየቱ የሚጠበቅም ነው።

እዚህ ላይ የግድ ልናውቀው የሚገባ ጉዳይ እንኳን እንደ ኢትዮጵያ ባለ ጎሳ ቀር ማህበረሰብ ይቅርና እንደ አሜሪካ ባሉ አገሮች የብሔር፣ የዘር ጭቆና ጠፍቷል ብሎ መናገር አይቻልም። ለምሳሌ ያህል አሜሪካኖች በሳይንስ ተራቀው፣ ጨረቃ ላይ ወጥተው በነበረበት ጊዜ ጥቁርና ነጭ በአንድ ትምህርት ቤት፣ ምግብ ቤት፣ የዕምነት ተቋም፣ በጋራ የሚስተናገዱበት ሁኔታ አልነበረም።

እዚህ ላይ ሁላችንም ልንግባበት የሚገባ ጉዳይ የብሄር ጭቆና የአንድ ማህበረሰብ በአግባቡ አለማደገን የሚያሳይ ክስተት መሆኑን እንጂ ለምን ኖረ? ብለን በዚህ ጉዳይ ጊዜአችንን ማጥፋት ተገቢ አይደለም። የብሄር ጭቆና ሊጠፋ የሚችለው በአንድ ማህበረሰብ ውስጥ ትምህርት ሲሰጥ፣ የኢኮኖሚ ዕድገት ሲመዘገብ በአገጋሚ ለውጥ ሂደት የሚለወጥ እንጂ በሌላ በምንም መልኩ ሊቀረፍ የሚችል ነገር አይደለም። ምክንያቱም ሁሉም ዜጎች፣ ሁሉንም አይነት ሕዝቦች እንደ ሰው የማክበር ባሕል መዳበር ሲችል፣ ከጎሳ ቀርና ያልሰለጠነ አስተሳሰብ መውጣት ሲችሉ ነው።

ይህ ደግሞ በአንድ ጀንባ የሚከሰት ሳይሆን፣ ጊዜ የሚፈጅና ብዙ ሂደቶችን ማለፍ የሚጠይቅ ነገር ነው። የዚህ ዕሁፍ ዋና አላማ እኛ ኢትዮጵያውያን የብሔር ጭቆና የሚለውን አጀንዳ ከአቅማችን በላይ ለረጅም ጊዜ ስናስተናግድ ከመቆየታችንም በላይ ዋናውን ሕይወታችንን ሊለወጥ የሚችለውን ድህነትን መዋጋት የሚለውን አጀንዳ በበቂ አቅም ማስተናገድ እንዳንችል እንቅፋት ሆኖብን የቆየን በመሆኑ፣ በአሁኑ ወቅት እጅግ ስህተት እየተሰራ እንደሆነ ተገንዝቦን ከእንቅፋቶችን ነቅተን ወደ ጤነኛው አጀንዳ ለመሸጋገር መኖሩን አለብን።

ዛሬ በዓለማችን የሃይማኖት አጀንዳዎችን በመንግስት ደረጃ የሚያስተናግዱ አገሮች ወይም የብሄር ጥያቄን በተሳሳተ መልኩ የሚያስተናግዱ አገሮች አንዳንዶች እጅግ የተተረፈረፈ የነዳጅ ሐብት ሁሉ እያላቸው

በድህነትና በጎሳ ቀርነት አስከፊ ኑሮ ለመኖር ተገደው እየተመለከትን ነው።

በሌላ መልኩ ደግሞ የሃይማኖትም ሆነ የብሔር አጀንዳ በመንግስት ደረጃ የሚያስተናግዱ አገሮች ምንም የተፈጥሮ ሐብት ሳይኖራቸው በሳይንስ ለአገራቸውና ለሕዝባቸው የተደላደለ ሰላምና ብልፅግና ማምጣት ችለዋል። በመሆኑም የብሄር ጭቆና በማንኛውም ማህበረሰብ ውስጥ የተስተናገደ ክስተት መሆኑን ተገንዝቦን ለጉዳዩ ከአቅማችን በላይ ትኩረት መስጠቱን ትተን፣ ፊታችንን መላ በመላ ወደ ሳይንስ በማዞር የተቻለንን በማድረግ ለሚቀጥለው ትውልድ የተቃኘን ኢትዮጵያን ማውረስ የግድ የሁላችንም አጀንዳ መሆን አለበት። እንዲያውም አንዳንድ ሳይንቲስቶች እንዳስተማሩን የብሄር ጭቆና፣ የባሪያ አሳዳሪ ስርዓት፣ ፊውዳሊዝም ባይኖር ኖሮ የሰው ልጅ ስልጣኔ አሁን የደረሰበት ባልደረሰ ነበር። ለምርምር ለሳይንስ የሚሆን ሐብት የተገኘው ሰዎች ሰዎችን በገብዘው ባፈሩት ሐብት ነው። እኛ ኢትዮጵያውያን ከኛ በተሻለ መልኩ ይህን ሂደት አልፈው ብዙ ሐብት ዕውቀት ካፈሩ ሕዝቦች ብቻ በመማር በጣም ፈጣን ዕድገት ማምጣት የሚከለክለን ምንም እንቅፋት የለም።

ዛሬ አንድ ሳይንስ በአንድ አገር ሲፈለሰፍ በብርሐን ፍጥነት ዓለምን ያደርሳል። ብዙም ሳይቆይ ደግሞ ሌላ ሳይንስ ከአንዱ አገር ተነስቶ እንደዚሁ ዓለምን ይዞራል። እኛ ኢትዮጵያውያን የዚህ ሂደት አካል በበቂ ሁኔታ መሆን አልቻልንም፤ ምክንያቱም እጅግ ጎሳ ቀር የሆነ አጀንዳ እያስተናገድን በመሆኑ ።

አንዳንድ ሳሰቡዎ ከእኛ አልፎ እንደ ሞዛምቢክ፣ ሕንድ አገር፣ ወይም አልፎ አልፎ ጃፓን ውስጥ እንደሚከሰተው አይነት አንድን ከተማ እንዳለ የሚያጠፋ የተፈጥሮ አደጋ ቢያጋጥመን እንዴት አድርጎ መልስን እንደምንቋቋም ሳናውቅ፣ (ያስቀመጥነው ምንም አይነት ቅርስ የሌለን ሕዝቦች ሆነን) የብሄር ጥያቄን ያህል ከንቱ አጀንዳ በዚህ መጠን ትኩረት ሰጥተነው ስንቀሳቀስ በእጅጉ አሳፋሪነቱ ይሳሰብናል። በእርግጠኝነት እርዳታ የሚሰጠን አገሮች የዲፕሎማሲ ነገር ሆኖባቸው ነው እንጂ ብዙ ሳይታዘቡን እንደማይቀሩ መገመት ይቻላል።

ሌላው የግድ ልናውቀው የሚገባ ጉዳይ በአንድ አገር የብሔር ጭቆና ኖረም አልኖረም እነዚያ ሕዝቦች መጥፎም ይሁን ጥሩ ታሪካቸውን ይዘው የግድ አብረው የሚኖሩ መሆናቸው ታውቆ ያለፈውን ታሪክ ለታሪክ ፀሐፊያን በመተው የወደፊቱን መልካም ነገር እያሰቡ መጓዙ የተሻለ ነው እላለሁ።

አነጋጋሪው የቀድሞው የግብፅ መሪ ሙርሲ አሚሚት

ፍቅርተ ተሸመ

የ67 ዓመቱ የቀድሞ የግብፅ ፕሬዝዳንት መሀመድ ሙርሲ በፍርድ ቤት ውስጥ ህይወቷቸው አልፏል። ባሳለፍነው ማክሰኞ እንደ አለም አቀፍ ሚዲያዎች ዘገባ ስርዓተ ቀብራቸው በምስራቃዊቷ ካይሮ መዲናት ናስር ተፈፅሟል። መሀመድ ሙርሲ በግብፅ ታሪክ የመጀመሪያው በምርጫ የተመረጠ ፕሬዝዳንት ሲሆኑ በአሁኑ ወቅት እገዳ የተጣለበት የጠንካራው ሙስሊም ብራዘርሁድ ቡድን አባል ነበሩ።

በእለቱም ማለት የአረፍታቸው ቀን የነበረው ክስ ከፍልስጤም ወታደራዊው ድርጅት ሃማስ ጋር በተገናኘ ለነበረባቸው ክስ በቀረቡበት ወቅት ድንገተኛ የልብ ህመም አጋጥሟቸው ለህልፈት እንደተዳረጉ የተለያዩ የሃገሪቷ መገናኛ ብዙሃን ዋቢ አድርገው የተለያዩ ሚዲያዎች ዘግበውታል። ሆኖም የተባበሩት መንግስታት ድርጅት የመሀመድ ሙርሲ ህልፈት ድንገተኛ ይሁን የተቀነባበረ ገለልተኛ የሆነ ምርመራ እንዲደረግበት ጥሪ አድርጓል።

አክቲቪስቶች እና ቤተሰቦቻቸው ሙርሲ ለረጅም ጊዜ ህክምና እንደሚያገኙ እና ከፍተኛ የሆነ የጤና እክል ላይ እንደሆኑ በተደጋጋሚ ሲገልፁ የቆዩ ሲሆን በስኳር፣ ደምግፊት እየተለቃዩም ቢሆን ተገቢው ክትትል እየተደረገ እንዳልሆነም ተገልጿል።

ከሃማስ ጋር በተገናኘ በተመሰረተባቸው ክስ ምክንያት በፍርድ ቤት የተገኙት ሙርሲ በፍርድ ሂደቱ ላይ መስተንገል እንዳይፈጠር ያለመ ነው በተባለው የመስታወት አጥር ውስጥ ሆነው ለአምስት ደቂቃዎች ተናግረዋል። አደጋው ሲደርስባቸውም ወደ ካይሮ ሆስፒታል ተወስደው መትረፍ እንዳልቻሉ ተነግሯል። የምርመራው ሪፖርትም በሰውነታቸው ላይ የቅርብ ጊዜ አደጋ እንደሚኖረው የሃገሪቱ አቃቤ ህግ ተናግረዋል።

ከጠቀቆቻቸው አንዱ ተከላካይ ጠበቃቸው የቀድሞው ፕሬዝዳንት የሃገሪቷን ምስጢር አላወጣም ብለዋል። «እርሳቸው ግብፅን ህዝቧን የሚወዱ፣ ሃገር ወዳድ ጀግና ናቸው» ብለዋል።

የተባበሩት መንግስታት ድርጅት ባደረገው ጥሪ ጥያቄው « በሞታቸው ላይ የታሰሩበት መንገድ ሞታቸው ላይ ያደረሰው ተፅዕኖ እንዳለ ለመመርመር ነው» ብለዋል የተባበሩት መንግስታት ድርጅት የሰብአዊ መብት ቢሮ ቃል አቀባይ ፍጥነት ኮሚሽን ለቤ.ቤ.ሲ. በሰጡት ቃል።

በዚህ ምክንያት በግብፅ ውጥረት የነገሰ ሲሆን እንደ ጀርመን ድምፅ ገለጻ ከሆነ የመንግስት ኃላፊዎች ከተፈጠረው አደጋ ጋር በተያያዘ የሙስሊም ብራዘርሁድ ቡድን ሊያደርስ ከሚችለው አደጋ ለመጠበቅ በመላው ግብፅ ጥበቃቸውን አጠናክረዋል።

ሙስሊም ብራዘርሁዶችም የሙርሲ ሞት ከደረሰባቸው አግባብነት የሌለው

የአምስት አመት እስር እና ስቃይ ውጤት የሆነ የግድያ ወንጀል ነው ብለውታል። « መድኃኒት ተከልክለው ተራ የሆነ ምግብ እየተሰጣቸው፣ ከደክተሮች እና ጠበቃዎች አልፎተርፎ ከቤተሰቦቻቸው ጋር እንዳይገናኙ ተደርገዋል። ተራ ከሆነው ከቀላሉ የሰብአዊ መብት አቅም ተከልክለዋል» ብለዋል።

በመካከለኛው ምስራቅ የሃውማን ራይት-ዎች ዳይሬክተር ሳራህ ሌህ ዊትሰን የሙርሲ ሞት « አሳዛኝ ግን ደግሞ ሊገመት የሚችል ነው» በማለት ገልፀውታል።

መቀመጫውን በአንግሊዝ ለንደን ያደረገው የሙስሊም ብራዘርሁድ አመራር መሀመድ ሱዳን የመሀመድ ሙርሲን ህልፈት « የተቀነባበረ ግድያ » ብለውታል የቀድሞውን ፕሬዝዳንት የህክምና ክትትል መከላከልን ጠቁሞ። የነበሩበት የመስታወት አጥር ያለው ሱዳን « ለወራት ምንም ጠያቂ ያልጎበኛቸው ሲሆን መድኃኒት በአግባቡ እያገኙ እንዳልነበር ሲናገሩ ነበር። ይህ የተቀነባበረ ግድያ ነው። በቀስታ መግደል።

እንደ አምስቲ ኢንተርናሽናል ገለጻ ከሆነ ባለፈው ወርም ቤተሰቦቻቸው በመንግስት ኃላፊዎች በተደጋጋሚ እርሳቸውን ለማየት መከላከላቸውንና የጤናቸውን ሁኔታ በጣም በጥቂቱ እንደሚያውቁም ተናግረዋል። በእስር ጊዜያቸው ጊዜ መሀመድ ሙርሲ ከዘመዶቻቸው ውስጥ ሶስቱ ብቻ እንዲጠይቁባቸው የተፈቀደ ሲሆን ከጠቀቆች ወይም ከደክተሮች ጋር ግንኙነት እንዳያደርጉ ተከልክለዋል።

ልጃቸው አብደላ ሮይተርስን ጠቅሶ ቢቢሲ እንደዘገበው አካላቸው እንኳን የት እንዳለ እንደሚያውቅ እና ኃላፊዎችም የተወለዱበት ክፍለ-ሃገር እንዳይቀበሩ መከላከላቸውን ገልጿል።

በቀንደኛ የሞርሲ አጋርነታቸው የሚታወቁት የቱርኪ ፕሬዝዳንት ኤርዶጋን የሃዘን መግለጫቸውን አጋርተዋል። « አብረዋቸው

በመንገዳቸው ለነበሩ እና ለቤተሰቦቻቸው መፅናናት እመኛለሁ፤ እንዲሁም ለግብፃውን ሁሉ» ብለዋል። የግብፅንም መንግስት ለሙርሲ ሞት ተጠያቂ አድርገዋል።

ቁልፍ የሙስሊም ብራዘርሁድ ደጋፊ የሆኑት እንዲሁም የኪታሩ መሪ ሼክ ታሚም ቢን ሃማድ አል ታኒ ጥልቅ የሆነ ሀዘናቸውን በትዊተር ገጻቸው አጋርተዋል። «ለቤተሰቦቻቸው እና ለግብፃውያን ሁሉ ወንድማዊ ሃዘኔታዬን ገልጻለሁ» በማለት ገልፀዋል።

በደቡባዊ ሻርቄያ ግዛት በ1951 እ.ኤ.አ የተወለዱት ሙርሲ በካይሮ የኒቨርሲተ ውስጥ የኢንጂነሪንግ ትምህርትን ጨርሰዋል። በኋላም በ1982 በአሜሪካ ሃገር የነፃ የትምህርት ዕድል አግኝተው ትምህርታቸውን በዚያው ተከታትለዋል። ትምህርታቸውን ሲያጠናቅቁም ወደ ግብፅ በመመለስ በ1985 በዛግዚግ የኒቨርሲቲ ፕሮፌሰር ሆነዋል። በቀድሞው የሙባሪክ መንግስት ማብቂያ አካባቢ የሙስሊም ብራዘርሁድ ከፍተኛ አመራር ሆኑ።

ለረጅም አመት በሆስፒታል የሚገኘውን ስር በነበረው የግብፅ ህዝብ ውስጥ የተነሳውን ህዝባዊ አመፅ ተከትሎ ከአንድ አመት በኋላ ሙስሊም ብራዘርሁድ በ2012 እ.ኤ.አ በዲሞክራሲያዊ መንገድ የተመረጠ ሲሆን በቤ.ሮ.ው ውስጥ ከአንድ አመት በላይ ማሳለፍ ግን አልቻለም ነበር። ሙርሲ በዚያው አመት ውስጥ በአመራር ላይ ከፍተኛ የህዝብ ተቃውሞ በማስተናገዱ በ2013 እ.ኤ.አ በወታደራዊው ሃይል ከስልጣን እንዲወገድ ሆኗል።

ሙርሲ በ2012 እ.ኤ.አ በግብፅ ታሪክ የመጀመሪያው በዲሞክራሲያዊ መንገድ የተመረጠ ፕሬዝዳንት ሆኑ። ሆኖም በወታደራዊው መንግስት የተወደጉ ሲሆን በሶስት የተለያዩ ክፍት ለ45 አመታት የእስር ፍርድ ተፈርዶባቸው ነበር። በአሁኑ ፕሬዝዳንት የያዘው የመከላከያ ሚኒስትራቸው ፕሬዝዳንት አቡዱል ፈታህ አልሲሲ ስልጣናቸውም ተተካ። በኢራን መንግስት መሰለል እና ለሽብር ጥቃት ማድረስ፣ ፀረ መንግስት አቋም ያላቸውን ማሰር እና ማለቃየት፣ የመንግስት እና የሃገርን ምስጢር ማባከን እና የተቀናጀ አመፅን ማድረግ የሚሉ ክፍት ተመስርቶባቸው ነበር።

በ2012 ለተቃውሞ የወጡ ሰዎችን በመግደል ክስ የ20 አመት እስር ቅጣታቸው ላይ የነበሩት ሙርሲ ከኪታር ጋር በተገናኘ ለተከሰሱትም ክስ የአድሜል ልክ እስር ይጠብቃቸው ነበር። እርሳቸው ግን ሁሉንም ክፍት ክደው ነበር።

አሁን ስልጣን ላይ ያለው የአልሲሲ መንግስት ሙርሲን ከስልጣን ካስወገደ በኋላ ደጋ ፊዎቻቸውን እና ሌሎች ቅርቦቻቸውን እንዲሁም በሺዎች የሚቆጠሩ ሰዎችን የገደ ሉ ሲሆን በእስር ሺዎች የሚቆጠሩትንም አንዳንድም ሰብአዊ መብታቸውን የጣሰ በሚመስል መልኩ አስረዋል።

በምግብና መድኃኒት ብልሹነት አቅራቢዎች ካይ ሰርምጃው ተጠናክሮ ኪቀጥኔ ይገባል

ከምግብና መድኃኒት ብልሹነት ጋር በተያያዘ ሰምነን ባለስልጣን መ/ቤቱ በተለያዩ “አምራች ነን” ባይ ተቋማት ላይ የወሰደው ጠንክር ያለ ዕርምጃ፣ ይበል የሚያሰኝና የህዝብን አስተማማኝ ጤንነት የመጠበቅ ኃላፊነትን መሰረት ያደረገ ሆኖ ተገኝቷል። በተለይም ከህጻናት ምግብና መጠጥ ምርቶች ጋር በተያያዘ ይህን ያህል ሕገ ወጥ ምርቶች ለዓመታት በአገሪቱ በስፋት ሲመረቱና በጥልቀት ሲሰራጩ፣ ጉዳዩ የሚመለከተው መንግስታዊ አካል በቸልታ የተመለከተበትና ዕርምጃ ከመውሰድ የታቀበበት ሁኔታ የተለያዩ ጥያቄዎችን ማጫና አልቀረም።

በዛት ያላቸው የህጻናት ምግቦች (ለሌላው ሕብረተሰብ ጥቅም ላይ የሚውሉት እንዳሉ ሆነው) ጥራታቸውን ባልጠበቀ ደረጃ በፋብሪካ ደረጃ መመረታቸው ብቻ ሳይሆን፣ ከውጭ አገራት እንዲገቡ የተደረገበት ሂደት በራሱ፣ በንግዱ ዘርፍ የተሰማሩት ኃላፊነት የጎደላቸው ስግብግብ ነጋዴዎች፣ በነበረው አምባገነን ሥርዓት ውስጥ የተፈለፉት፣ የተዋሐዱት፣ በተለያዩ መንገዶች የተዛመዱና የተሞዳሞዱ መሆናቸው በራሱ፣ አሁን ላይ ለጤና አስጊ ናቸው የተባሉት ከአርባ በላይ የሚሆኑ የምግብ ምርቶች በመላ አገሪቱ በአደባባይ እንዲሸጡ፣ በመንደሩ ባሉ ሰቆች አማካይነት በየቤታችን እንዲገቡ ዕድል ፈጥሯል።

የገን አገር ተረካቢ የሆኑ ታዳጊዎችን ፣ ተክለ ሰውነታቸው በእጅጉ ያልጠነከረ፣ በቂ ድጋፍና ክትትል ለደረግላቸው የሚገቡ ሕጻናትን ዕድገት በሚያቀጭጭ፣ ተስፋቸውን በሚያደበዝዝና ሕይወታቸውን በአጭር ሊቀጭ በሚችል በዚህን መሰሉ አስነዋሪ ተግባር የተሰማሩ ድርጅቶችና ባለቤቶች ላይ የተወሰደው የዕግድ ዕርምጃ በዚህ መቆም የለበትም። በቀጣይ በመሰል ተግባር የተሰማሩ አካላትን በጥልቀት በቂ ጥናት እያደረጉ ለህግ ማቅረብ፣ አስተማሪ የሆነ በቂ ቅጣት እንዲጣልባቸው ማድረግ የመንግስትና የባለስልጣን መ/ቤቱ ኃላፊነት ብቻ ሳይሆን ግዴታም ጭምር መሆኑን ለማስታወስ እንወዳለን።

ከምግብ አቅርቦት ጋር በተያያዘ መንግስት በቅርቡ ባወጣው ደፋዊ መግጫ “ፓልም ዘይት” (ቀላጩ የጃሪካን ዘይትን) መጠቀሙ ጤና ላይ ከፍተኛ ጉዳት የሚያደርስ በመሆኑ፣ ሕብረተሰቡ ፈፅሞ እንዳይጠቀመው በማሳሳብ፣ መንግስት ከዚህ ጎን ለጎን ፈሳሽ ዘይት አቅርቦት ስራውን እንዲያከናውን ማስታወቁ አይዘነጋም። ይህ ቀላጭ ዘይት በሕብረተሰቡ ዘንድ የሚፈጥረው የጤና ችግር የከፋ

መሆኑ በያንስ በያንስ ላለፉት አስር ዓመታት መንገዶች ከበቂ ማስረጃ አንጻር በተለያዩ መንገድ ሲገለፅ በቆይም ሰሚ አልተገኘም ነበር።

ትውልድን ከትምህርት ፖሊሲ አንስቶ እስከ ምግብ አቅርቦት በማቀጨጨ ሂደት ያለመታከት ደፋ ቀና ያለው ሕውላት/ኢህአዴግ መራሹ መንግስት፣ አገሪቷንና ሕዝቧን በጭቆና መዳፋ አስገብቶ፣ ያለ የሌለ ሀብቱን እየዘረፈ በኖረበት ዘመን መንግስት ይህንን ለተለያዩ አስከፊ በሽታዎች አጋላጭ መሆኑ የተረጋገጠለትን “ፓልም የረጋ ዘይት”፣ በንፁህና ጤናማ በሆነ ፈሳሽ ዘይት ለመቀየር አንዳችም ሙከራ አላደረገም። እንዲያውም ከቀን ቀን ስርጭቱን በማስፋት፣ በተለይ አቅም የሌለው ብዙላኑ ሕብረተሰብ ከዚህ ዘይት ውጪ አማራጭ እንዳይኖረው በማድረግ የብዙዎችን ጤንነት አሳሳቢ ደረጃ ላይ እንዲገኝ አድርጎል ቢባል ማጋነን አይሆንም።

የጠ/ሚ/ር ዐቢይ አህመድ መንግስት ወደ ስልጣን ከመጣ በኋላ ባለው የአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ ይህንን ነገር ለመቅረፍ መነሳቱ (በተለይም የውጭ ምንጭ እጥረት ባለበትና የአገሪቱ ገንዘብ በዘራፊዎች በተበላበት ሰዓት) በእጅጉ የሚደነቅ ተግባር ነው። ባልተረጋጋ ስርዓት ውስጥ እንደመሆናችን መጠን፣ የተለያዩ የፖለቲካ ግብ ያላቸው ኃይሎች የሚያቀርቧቸው ጥያቄዎች እንደ እሳት በተጋጋሉበትና ዘርፈ ብዙ የሕዝብ ጥያቄዎች በስፋት በሚስተጋቡበት በዚህ ወቅት፣ እንዲህ ዓይነቱ ሕብረተሰቡን በጤናማ ዘይት አቅርቦት መታደግ ሁሉንም የሕብረተሰብ ክፍል ያማከለ ወቅተዊ ምላሽ ነው። መንግስት ለሁልጊዜውም ዓይነት ከሕዝብ ላይ መንቀል የለበትም እንላለን። ከዚህ ጎን ለጎን የዘይትና ስኳር ስርጭቱ እንደ ከዚህ ቀደሙ የሕገ ወጥ ነጋዴዎችን ጥቅም ባማከለ ያልተጠና አሰራር እንዳይተገበር ከፍተኛ ጥንቃቄ መደረግ አለበት። ይህ እስካልሆነና ሕዝብ ተጠቃሚነቱን እስካላረጋገጠ ድረስ ችግሩ ከመቀረፍ አይደናንም። በተያያዘም ይወገድ የተባለው ፓልም መንገድ በሕገ ወጥ መንገድና በርካሽ ዋጋ ለምግብ ቤቶች እየተቸበቸበ መሆኑ በስፋት ይነገራል። ይህ አካሄድ ዞሮ ዞሮ ሕብረተሰቡን ለሌላ የጤና ጉዳት መዳረጉ አይቀርምና ጉዳዩ የሚመለከታቸው ተቋማት ከህግ አስከባሪ አካላት ጋር በመሆን የምግብ አገልግሎት በሚሰጡ ሁሉም ተቋማት ላይ ድንገተኛና ተከታታይ ፍተሻ ማድረግና ዘይቱን በአገልግሎት ላይ ሲያውሉ በሚገኙ ድርጅቶች ላይም ጠንክር ያለ ዕርምጃ ሊወሰድ ይገባል።

ግዮን መጽሔት
ኢትዮ ሐበሻ ኅትመትና
ማስታወቂያ ኃ/የተ/የግ/ማኅበር
በየሳምንቱ ለኅትመት የምትበቃ መጽሔት
ማኔጅንግ ዳይሬክተር
 ፍ.ቃዱ ማ/ወርቅ
ዋና አዘጋጅ
 ሮቤል ምትኩ
 አድራሻ፡- የካ ከ/ከተማ ወረዳ 2
 የቤት ቁጥር 475
ተባባሪ ዘጋቢያችን
 ቶማስ አያሌው (ከአሜሪካ)

ከፍተኛ አዘጋጅ
 ብሩክ መኮንን
 ፍቅርተ ተሾመ
አምደኞች
 ፍቅሩ ኪዳኔ (ከሲ.ወ.ዘር.አገዳድ)
 ዶ/ር ዘራሁን ሙላቱ
 ተስፋ (ኢትዮጵያ) አልታሰብ
 አሸናፊ ዘደቡብ
 መታሰቢያ መልአክ ሕይወት
ጸሐፊ
 ሠላም ግርማ
ከርኤቲቭ ዲዛይን
 ፍፁም ንጉሴ

የዝግጅት ክፍለ አድራሻ
 አራዳ ከ/ከ ወረዳ 09 የቤት ቁጥር 552/1
 አምባቸው ህንፃ 2ተኛ ፎቅ ቢሮ ቁ. 207
 ፖስታ ቁ. 676 ኮድ 1029
 ስልክ ፡ +251 911 227661 +251 912 165606
 +251 118 12 2333
 ኢ-ሜይል፡
 enqu2013@gmail.com
 Ghion2011meg@gmail.com
 Facebook
 Gihon-meg Fekadu
 www.facebook.com/enqu2013
አታሚ
 ቴምድሮስ ገብሩ ማተሚያ ቤት ፣ አራዳ ክፍለ ከተማ
 ወረዳ 10 የቤ.ቁ. 066/ሀ
 0911223335/ 0911420506
 በዚህ መጽሔት ላይ የሚወጡ ጽሑፎች በሙሉ ማተሚያ ቤቱን አይመለከትም

የሀገር ሽማግሌዎች የሁኩም ኢትዮጵያዊ ብሔር፣ አባቶና እናት መሆን አከባቸው

ፕሮፌሰር ሕዝቅያስ አሰፋ

ሁላችንም እንደምናውቀው የሀገር ሽማግሌዎች ታላቅ ኃላፊነትና ሚና አላቸው። እንግዲህ ይኸንን ሚና በሚገባ ለመጫወት ሽማግሌዎች ምን ዓይነት መስፈርቶችን አሟልተው መገኘት ይኖርባቸዋል? ለሰላም ሥራ አስፈላጊና ወሳኝ የሆኑ ባህሪዎች ምን ምን ናቸው? የሚለው ላይ ትንሽ ማተኮር አስፈላጊ ይመስለኛል።

ድሮ እንኳን አንድ ሰው እንደ እኔ ጠጉሩ ከሽቦተና ጢሙ ከረዘመ በዚያ ብቻ ሽማግሌ ተብሎ ይከበር ነበር። አሁን ግን ያ ሁሉ የቀረ ይመስላል። አንዳንዴ እንደዚህ ጢሜን አንገርግኜ መኪና ለማቆም አንዳንድ ቦታ ስሄድ፣ አስተናጋጅ ጎረቤት፣ ወደእኔ ጣቱን ጠቁሞ አንቱታው ቀርቶ፡ “አንተ! አንተ! መኪናህን ወደዚህ ሳብ አድርገው” ብሎ ይጮክብኛል። አስካሁን ድረስ እንደዚህ ዓይነቱን አጠራር አልለመድኩትም። ፡ ምናልባት ይህ ሰው ለሌላ ሰው ይሆናል የሚናገረው አያልኩ ብገላመጥ በአካባቢያ ሌላ ሰው የለም። በአሁኑ ጊዜ ሽቦተና ጢም ምን ያህል ዋጋ እንዳጣ ሳስብ አንድ ፊትን ጢሜን ሙልጭልጭ አድርጌ ላጭቼ ፀጉራንም ቀለም ቀብቼ ወይ ቁር ወይ ፋኖ መሆኑ ይሻለኝ ይሆን ወይ? እያልኩ ከራሴ ጋር እየተሟገትኩ ነው።

ለጊዜው ጢሙንና ሽቦቱን አንተውና፣ የሽማግልና ባሕሪዎች ምን ምን ናቸው? የሚለው ላይ ትንሽ እናተኮር።

በእኔ አመለካከት፣ ሽማግልና ማለት የጥበብ ባለቤት ሆኖ መገኘት ማለት ነው። ሽማግሌ የራሱ ጦር ሠራዊት፣ የሚያስልፈውን አሰጣጥ ወታደር የለውም። መሃሪያው፣ ሰብአዊ ማንነቱ፣ ባሕሪውና ጥበቡ ነው። እንግዲህ የጥበብ ባለቤት መሆንም ስንል ምን ማለታችን ነው?

በእኔ አስተያየት፣ የጥበብ ባለቤት ሆኖ መገኘት ማለት ቢያንስ ቢያንስ የሚከተሉትን ያጠቃልላል።

አንድ፣ አርቆ አሳቢና ተመልካች መሆን፤ ይህም ማለት ሀሳቦቻችንና ድርጊቶቻችን ለአሁን

ጊዜ ብቻ ሳይሆን ለወደፊቱ፣ ለልጆቻችንና ለልጅ ልጆቻችን የሚያስከትለውን ውጤት ወይም መዘዝ ለማሰብ ለማጤን መቻል።

ሁለት፣ ሆደ ሰፊ መሆን፤ ሽማግሌ ሆደ ሰፊ ነው ይባላል። ይህ ማለት ሆደም ነው ማለት ሳይሆን፣ ብዙ የተለያዩ ነገሮችንም ቢባላ፣ የማያቅላለው፣ ቋቅ የማይለው ማለት ነው። ፡ ይህም ማለት፣ ብዙ የተለያዩ አስተሳሰቦችን የሚያስተናግድ፣ ቶሎ ብሎ የማይፈርድ፣ ለሁሉም ቦታ ያለው ማለት ነው።

ሶስት፣ ያለ አድልዎ ለሌሎችና ፍትህ በቆራጥነት የቆመ።

አራት፣ ለሌሎችና ፍትሕ ቢቆምም ሌሎችን ሳይኮንን፣ ቶሎ ብሎ ሳይፈርድ በሆደ ሰፊነት በሚጣሉ ሰዎች መካከል የተፈጠሩ ግጭቶችንና ጥላቻዎችን ማብረድ ብቻ ሳይሆን ዘላቂ መፍትሄ ለማግኘት የሚጥር፣ የሚረዳ፣ የሚለያዩ አጥሮችን የሚያፈርስ፣ ድልድይ የሚገነባ።

አምስት፣ ለሥልጣን እና ለባለሥልጣን ያላጎበደ፤ በሰላም በእርቅ ስም የአንዱን ባለጋራ ወይም የራሱን የተደበቀ የፖለቲካ ወይም ሌላ አጀንዳ የማያራምድ።

ስድስት፣ በቃሉና በንግግሩ እንዲሁም በሕይወቱ ውሕደትን የሚያሳይ፤ ማለት የሚናገረው አንድ ነገር፤ ግን ሕይወቱና ኑሮው ሌላ ነገር ያልሆነ።

ሰባት፣ በአብነት የሚመራ፤ በሌሎች ላይ ለማየት የሚፈልገውን ለውጥ እሱ ራሱ ሆኖ መገኘት የሚችል፤ እሱን በመለወጥ፣ ሌሎች እንዲለወጡ ቀስቃሽ የሚሆን፣ ማለት፤ ዘላቂ ሰላምና እርቅ ማለት መለወጥ መሆንን መገንዘብ ብቻ ሳይሆን፣ ይህንንም ለውጥ ለማምጣት ራስን መለወጥ አስፈላጊ መሆኑን በሕይወቱ የሚያስመስክር ማለት ነው።

እንደዚህ ዓይነቱን ጥበብ አንድ በየዚያ ባስታሚ የሚባል ፈላስፋ እንደሚከተለው አስቀምጦታል።

“ወጣት በነበርኩ ጊዜ አብዮታዊ ሰው/

ፕሮፌሰር ሕዝቅያስ አሰፋ በአገራችን ከጊዜ ወደ ጊዜ አሳሳቢነቱ እየጨመረ የመጣውን ማንነትን መሠረት ያደረገ ግጭትን በመፍታቱ ረገድ የሀገር ሽማግሌዎች እና የሃይማኖት መሪዎች ሊኖራቸው የሚችለው ሚና ምን መሆን እንዳለበት የሚጠቁም የግንዛቤ ማስጨባጫ ሐተታቸውን ባለፈው እትም ማቅባችን ይታወቃል ቀሪውን እንደሚከተለው አቅርቦዋል።

አንደበት

አሁንም በሽግግር ላይ ነው ያለው። በኛ ሀገር አንዱ ችግር፣ አንዳንድ የፖለቲካ ልሂቅ፣ እሱ ራሱ ካልተሳተፈበት ወይም መሪ ካልሆነ አይረከም። እንደ እኔ አመለካከት፣ በአሁኑ ወቅት አዲስ ስርዓት የመመስረት ትግል እየተካሄደ ነው። የሀገር ስርዓቱ በአዲስ መልክ እየተዋቀረ ነው ያለው። የምርጫ ስርዓቱም እንዲሁ። የድንበር ኮሚሽን ተቋቁሟል። በአጠቃላይ በየፈርጁ ለሀዘቡ የሚጠቅሙ ስራዎች ተጀምረው በመካሄድ ላይ ነው ያሉት።

ዶ/ር አረጋዊ በርሄ /የትግራይ ዲሞክራሲያዊ ትብብር (ትዴት)/ አዲስ አድማስ ጋዜጣ ሰኔ 8 ቀን 2011 ዓ.ም

ለምሳሌ 50 አርቲስቶች ቻይና ሄደዋል፤ ከእነ ውስጥ እኔ የለሁም። እኔ በፊት ዶክተር ዐቢይን ስደግፍ በጣም የሚሳደቡና የሚቃወሙ ሁሉ ሄደዋል። በእርግጥ እናንተ ያያችሁትን እሱ ውስጥ ያለውን ጥንካሬ ቀድሜ ስላየሁት እድሉን ቢያገኝ ጥሩ ይሰራል ብዬ ስለማምን ነበር እደግፈው የነበረው። እና አንዳንድ ጊዜ ሴት ስትሆኑ ብዙ ነገር ይተረጎሙባቸዋል። ብዙውን ጊዜ የሴቶች የበታችነት ሲባል ውሸት ይመስለኝ ነበር። ሌላው ይቅርና ስለመደመር እየተወራ ነው እኔ የተቀነሰኩት።

አስቴር በዳኔ /አርቲስት/ አዲስ ዘመን ጋዜጣ ሰኔ 8 ቀን 2011 ዓ.ም

ይህ ውሳኔ አንድ ነገር ይበልጥ ቁልጭ አድርጎ አሳይቶናል፤ የዲሲፕሊን ኮሚቴውና ፌዴሬሽን አብረው እንደሚሰሩ የዲሲፕሊን ኮሚቴው የሚወስኖቸው ውሳኔዎች በሙሉ የፌዴሬሽን ውሳኔዎች እንደነበሩ ይህ ሁኔታ ምስክርነቱን ይሰጣል። በአጭሩ የዲሲፕሊን ኮሚቴውና ፌዴሬሽን በአንድ ሣንባ ሲተነፍሱ እንደነበር የሚመሰክር ነው። ሁለቱም አብረው ስብሰባ ጠሩን ሁለቱም ማስታወሻ ይዘዋል። ይህ ራሱ የሚናገረው ነገር አለ።

አቶ ጳውሎስ ተሰማ /የደግባኝ ሰሚ ኮሚቴ ሰብሳቢ/ ሀትሪክ ጋዜጣ ሰኔ 12 ቀን 2011 ዓ.ም

ሰው ግን በጣም አንገሽገሾታል። ወደ አዲስ አበባ ለምን ትሄዳለህ እየተባልኩ ነው። ምን ልታደርግ ትሄዳለህ? ሰዎቹ ትግራይን አያክብሩም። ፋይዳ ለሌለው ስብሰባ ባትሄድ ይሻላል የሚል ገዥ አስተሳሰብ እየበዛ ነው። ሰው እስከዚህ ድረስ ደምድሟል። ስሜታዊ ሆኖ አይደለም። ሁሉ ነገር ተደማምርበት ነው። ይህ አደገኛ ነገር ነው። እኛ እንደ መሪ ስሁተት ነው፤ እናስተካክለው እያልን ሐሳቡን እየገታን ነው። ግሬቱ ግን ሌላ ነው።

ዶ/ር ደብረጽዮን ገብረ ሚካኤል /የትግራይ ክልል ም/ፕሬዝዳንት/ ሪፖርተር ጋዜጣ ሰኔ 9 ቀን 2011 ዓ.ም

ለጠቅላላ እውቀት

የኤሊ ቅድመ ታሪክ

ይህንን የድንጋይ ልብሱን፣ ከመሸከሙ በፊት፣ ኤሊ ፈጣን ነበር አሉ፤ ፍጥነቱ የብርሃን ፍጥነት። ፈላስፋም ነበር አሉ፤ ባለብሩ ጭንቅላት። አንድ ቀን ለታ ጠዋት፣ ድንጋይ ላይ ተቀምጦ፣ ፈጣሪ የለም እያለ፣ ሲፈላስፍ ተንበላጠ፣ ፈጣሪ ክች አለ አሉ፤ በችኮላ ልብሱን ገልብጦ። ኤሊም በቅዕስት በማወቁ፣ ፈጣሪ እንደመጣ፣ ይሮጥ ይፈተላል ጀመር፣ ላብ ከብብቱ እስኪወጣ፣ አባራውን እያስነሳም፣ ይዘል ጀመር እንደ ፊንጣ፣ ፈጣሪም ፈጣኑ ኤሊን፣ እንደማይዘው ተረድቶ የኤሊን ድንጋይ ፈንቅሎ፣ ሲከተል ቢውል ተረቶ፣ ድንጋዩን ወረወረበት፣ ረጅም ክፍን ከንድቶ። ኤሊም ተደፈጠጠ፤ እድንጋዩ ውስጥ ዘቀጠ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ፣ የሚጠረጥር ከጀርባ፣ ፈጣሪ እንዳይረገጠው ነው፣ ኮሽ ሲል የሚገባ። ፈጣሪ እንዲህ ሲበድለው፣ ኤሊም እንዲህ ተጠቀመ፣ ጭንቅላቱን ለመጠበቅ፣ ከባድ ድንጋይ ተሸከመ

የቀንድ አውጣ ኑሮ በይስማዕስ ወርቁ

አባባል

- ◆ የበጎች ሕብረት የኋላ ኋላ የቀበሮዎች መንግስት ሊወጣው ይችላል። በርትራንድ ጄ
- ◆ የተባበሩት መንግስታት የተፈጠረው ወደ ገሀም እንዳትገባ ለመከላከል እንጂ ወደ ገነት ሊያስገባህ አይደለም። ሄነሪ ክስቶሎጂ
- ◆ በጦርነት ሰዓት ሰይጣን የሲኦልን አዳራሽ ሰፋ ሰፋ አድርጎ በማደስ ይጠመዳል። ጀርመኖች
- ◆ እንስሶች የሚግቡ ባዶች ናቸው አይወቃቀሱም፤ አይከራከሩም። ጆርጅ ኤሊየት
- ◆ ተስፋ ግሩም ቁርስ ነው፣ ነገር ግን መጥፎ ራት! ፍራንሲስ ባኮን
- ◆ ፍቅርና አሉባልታ ምርጥ የቡና አድማቂዎች ናቸው። ሄነሪ ፊልዲንግ
- ◆ የሳይንስ አሳዛኝ ገዕታው ለአስቀያሚ እውነቶች ቆንጆ ቆንጆ መላምቶችን እያረደ መስዋዕት ማድረግ ነው። ዱማስ ሄነሪ
- ◆ አዳም ድሮ! ድሮ! እበለስን በላ፤ እኛ ግን ሣራም እያመነገግናት ነው። የሀንጋሪያን አባባል

ለጠቅላላ እውቀት

- ሜሪ ኩሪ በ1903 በፊዚክስ እና በ1911 በኬሚስትሪ ሽልማት አሸናፊ ሆናለች፤ ሜሪ ኩሪ ከባልዎም ጋር ከልጇም ጋር በጥንድ ኖቤል ሽልማትን በመውሰድ ብቸኛ ናት። እንዲሁም ብቸኛዎቹ አባት እና ሴት ልጅ ጥንዶች ደግሞ ፔሪ ኩሪ እና ልጁ ኢሬን ኢሬን ጆልየት ኩሪ ናቸው። ከአንድ ቤተሰብ አራት የኖቤል ሎሬቶች የተገኙት ከሜሪ ኩሪ ቤተሰብ ነው። ሜሪ ኩሪ፣ ባለቤቷ፣ ልጇ፣ የልጅ ልጇ እንዲሁም አማችዋ ሳይቀር በተለያዩ ዘርፎች ተሸላሚ ለመሆን ችለዋል።
- በ1986 ዓ.ም የሕክምና ኖቤል ሽልማት አሸናፊዎ ሪታ ዊቭ ምንታልሲኒ ኤፕሪል 22 / 2009 መቶኛ ዓመት የልደት በዓልዋን በማክበር ከ802 የኖቤል ተሸላሚዎች ሁሉ በአድሜ አንጋፋዋ ተብላ በክብረ ወሰን ማህደር ውስጥ ተመዝግባለች።
- በቤተሰብ ደረጃ እስከ አሁን ድረስ ከተሰጡት ሽልማቶች ውስጥ አራት ባል እና ሚስት ጥንዶች፣ ሰባት አባት እና ልጅ ጥንዶች እንደዚሁም አንድ እናት እና ልጅ ጥንዶች ይገኙበታል።

ተረፈ ወርቁ

የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን በደቡብ አፍሪካ ከትናንትና አሰካ ዛሬ

እንደ መንደርደሪያ

“የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን ለአፍሪቃ፣ ለአፍሪቃ አሜሪካውያን፣ ለጥቁር ሕዝቦችና እና በአጠቃላይም ለሰው ልጆች ሁሉ የፍቅር እና የሰላም፣ የነጻነትና የአንድነት ትእምርት/Symbol የሆነች ሐዋርያዊት/Apostolic፣ ጥንታዊት/Ancient፣ ከላዊት/Universal የሃይማኖት ተቋም ናት።”

(ብፁዕ አቡነ ያዕቆብ የደቡብ እና ምዕራብ አፍሪቃ ሀገራት ሊቀ ጳጳስ እና የመላው የአፍሪቃ አብያተ ክርስቲያናት ካውንስል ምክትል ፕሬዚዳንት)

በደቡብ አፍሪቃ የምትገኘው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን አመሠራረት ከሀገራችን ኢትዮጵያ እና ከቤተክርስቲያኒቱ የረጅም ዘመናት ታሪክ፣ ገና ሥልጣኔ እና የልጆቿ የነጻነት ተጋድሎ ታሪክ ጋር በእጅግ የተቆራኘ ነው። ከዚህ የታሪክ ሐቅ በመነሳት የደቡብ አፍሪቃ ሀገረ ስብከት ለኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ዓለም አቀፍ ሐዋርያዊ ተልእኮ እንደ ዋና ማህክል ሊጠቀስ የሚገባው ነው ማለት ይቻላል። የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን ባላለፍነው ሳምንት የርክብ ካህናት የቅዱስ ሲኖዶስ ስብሰባ በዋና አጀንዳነት ከተነሡት ጉዳዮች መካከልም የደቡብ አፍሪቃ ሀገረ ስብከት ጉዳይ አንዱ ነበር።

በዚህ የዛሬው ጽሑፌም ለአፍሪቃውያን፣ ለአፍሪቃ አሜሪካውያን እና ለመላው ጥቁር ሕዝቦች የአንድነት ምልክት እና ተምሳሌት የሆነው በደቡብ አፍሪቃ የምትገኘው የኢትዮጵያን ቤተክርስቲያን በተመለከተ፣ በደቡብ አፍሪቃ፣ ከፓታውን ዩኒቨርሲቲ በከፍተኛ ትምህርት ቆይታዬና እና በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን በደቡብ እና ምዕራብ አፍሪቃ ሀገረ ስብከት በዋና ጸሐፊነት የቆየሁባቸው ጊዜያትን መሠረት አድርጌ በወፍ በረር ስለ ሀገረ ስብከቱ ጥቂት ነገሮች ለማንሳት ወደድኩ።

ታሪካዊ መንደርደሪያ

የመላው አፍሪቃ አብያተ ክርስቲያናት ካውንስል እ.ኤ.አ. በ2013 ዓ.ም. በኪንያ ናይሮቢ ባካሄደው ዓለም አቀፍ ጉባኤ በወቅቱ የመላው አፍሪቃ ሊቀ ጳጳስ እና የአፍሪቃ አብያተ ክርስቲያናት ካውንስል ምክትል ፕሬዚዳንት የነበሩት ብፁዕ አቡነ ያዕቆብ፣ the Church in Africa: Opportunities, Challenges and Responsibilities በሚል ርዕስ ባቀረቡት ጥናታዊ ወረቀት የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያንን በተመለከተ ከቅዱሳን መጻሕፍት እና ከዓለም ታሪክ በማጣቀስ በተመለከተ እንዲህ ብለው ነበር፤

“የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን ለአፍሪቃ፣ ለአፍሪቃ አሜሪካውያን፣ ለጥቁር

ሕዝቦችና እና በአጠቃላይም ለሰው ልጆች ሁሉ የፍቅር እና የሰላም፣ የነጻነት እና የአንድነት ትእምርት/Symbol የሆነች ሐዋርያዊት/Apostolic፣ ጥንታዊት/Ancient፣ ከላዊት/Universal የሃይማኖት ተቋማት ናት። ቤተክርስቲያናችን በዓለማችን ታላላቅ የሹኑትን ሦስቱን ሃይማኖቶች ማለትም፣ የክርስትናን፣ የጁዳይዘምን እና የእስልምናን ሃይማኖት በሰላም ተቀብሎ በማስተናገድ- በዓለም መድረክ የፍቅር፣ የሰላም እና የአንድነት ተምሳሌት መሆኗን በቃል ብቻ ሳይሆን በተግባርም ጭምር ያሳየችና ዛሬም ድረስ መላው ዓለም በአድናቆት የሚመለከታት ተቋም ናት። ይህ የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን በሰው ልጆች ረጅም የታሪክ ሂደት ውስጥ ያላት ልዩ ስፍራ በጊሰኛው ዘመንም በአፍሪቃውያን፣ በአፍሪቃ አሜሪካውያን እና በመላው ጥቁር ሕዝቦች ዘንድ ትልቅ ተቀባይነት እንዲኖራት አድርጓታል።”

ይህን እውነት በዚህ በኪንያ ናይሮቢ በተካሄደው የመላው አፍሪቃ አብያተ ክርስቲያናት ካውንስል ጉባኤን በክብር እንግድነት የከፈቱት የደቡብ አፍሪቃው ሊቀ ጳጳስ እና የዓለም ሰላም ናቤል ተሸላሚው አቡነ ዴዝሞን ቱቱ የረደጉት የመክፈቻ ንግግራቸው እንዲህ ደግመውታል፤ “የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን በጥቁር ሕዝቦች የነጻነት ተጋድሎ ታሪክ ውስጥ በተለይም ደግሞ በእኛ በደቡብ አፍሪቃውያን የፀረ-ቅኝ ግዛት እና የፀረ-አፓርታይድ ትግል ውስጥ የፍቅር፣ የነጻነት፣ የሰው ልጆች አንድነት ተምሳሌት በመሆን ያገለገለችን an Indigenous and Integral Church of Africa/አፍሪቃዊት እናት ቤተክርስቲያን ናት። ኢትዮጵያዊነት እና የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን በደቡብ አፍሪቃውያን እና በመላው ጥቁር ሕዝቦች ልብ ውስጥ በፍቅር ማንተም የጸና፣ ዘመናት ያልሻሩት ሕያው አሻራ ነው።”

የታሪክ ድርሳናት የኢትዮጵያ ቤ/ን ጥንታዊት፣ ሐዋርያዊትና ዓለም አቀፍዊት ቤ/ን መሆኗን ይመስክራሉ። የክርስትና ሃይማኖት በእስራኤልና በአካባቢው ገና ብዙም ባልተስፋፋባት በጆሞ መቶ ክ/ዘመን በኢትዮጵያዊው ጃንደረባ አማካኝነት ወንጌልን የተቀበለችው የኢትዮጵያ ቤ/ን በዓለም አቀፍ የክርስትና መድረክ ያላት ስፍራ ልዩ ነው። የክርስትናን ሃይማኖትን ያጠኑ የታሪክ እና የሥነ-መለኮት ምሁራን የዳጎሉ ድርሳናትም የኢትዮጵያ ቤ/ን በአጎገረ አፍሪካ የክርስትና እምነት መስፋፋት ሂደት ውስጥ ቀደምትና ልዩ ታሪክ ያላት ሐዋርያዊት፣ ጥንታዊት እና ከላዊት/Universal ቤ/ን መሆኗንም አስረግጠው ጽፈዋል።

ሀገራችን ኢትዮጵያ እና የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን በተለይም ደግሞ በደቡብ አፍሪቃ ምድር ዘመናትን ያስቆጠረ የረዥም ዘመን ታሪካዊ ግንኙነትና ጥብቅ የሆነ የእናት እና ልጅ ዓይነት ልዩ የመንፈስ ትስስር እንዳላቸው በርካታ የታሪክ ድርሳናት እና የሁለቱ ሀገራት ሕዝቦች ሕያው ምስክር

ናቸው።

ይህን የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያናችንን ጽኑ መሠረት የደረገ የሁለቱ ሀገራት ሕዝቦችን ዘመናት የተሻገረ ግንኙነት ለመቃኘት ያስችለን ዘንድ፣ ደቡብ አፍሪቃ ከሀገራችን ኢትዮጵያ እና ከኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ጋር ያተሳሰራትን ጽልመት ያጠላብትን ግን በአንጻሩም ደግሞ በነጻነት ተጋድሎ ተስፋ ብርሃን የደመቀውን የታሪክ ጉዞን በጥቁቱ፣ በጣም በጥቁቱ ለማየት፣ ለመፈተሽ እንሞክር።

ለአምስት መቶ ዓመታት በዘለቀ በባርነት፣ አስከፊ በሆነ ቅኝ ግዛትና በዘረኛው አፓርታይድ ሥርዓት አገዛዝ ቀምጦ ሥር ወድቃ ፍዳ መክራውን ያየችው ደቡብ አፍሪቃ በመላው ዓለም ያሉ ጥቁር ሕዝቦች ለተቀበሉት ከመርግ ለከበደ ጭቆና፣ የሰብአዊ መገባት ጥሰት/ Human Rights Violation ማሳየ ሀገር ናት። በዛች ውብ የፈጣሪ ስጦታ ምድር ያሉ ጥቁር ሕዝቦች ከእንሰሳ ባነሰ ሹናቱ ከሰብአዊነት ክብር - አይወርዱ ወርደውና ተዋርደው እንደ ዕቃ፣ እንደ ሸቀጥ ተሸጠዋል፣ ተለውጠዋል፣ ለአውሮጳ የመሬት ባላባቶችና ከበርቴዎች በስጦታ ተበርክተዋል። ከተወለዱበት፣ ከቀዩአቸው ተፈናቅለው ተግዘዋል፣ እንደ እንሰሳ ሰንሰለት በአንገታቸውና በእግራቸው ላይ ተጠልቆላቸው ለባርነት ወደ ሰሜን አሜሪካና አውሮጳ ምድር በመርከብ ለወራት እንዲጓዙ ተፈርዶባቸዋል።

የታሪክ ምሁራን፣ “The Trans-Atlantic Slave Trade/የትራንስ አትላንቲክ የባሪያ ንግድ ሰንሰለት” ብለው በሚጠሩት የምድራችን አስቃቂ የግፍ ታሪክ ምዕራፍ ከአፍሪካ እስከ ሰሜን አሜሪካና አውሮጳ በተዘርጋው የባርነት ንግድ በሺሕዎች የሚቆጠሩ ጥቁሮች በቀዝቃዛው የአትላንቲክ ውቅያኖስ ውስጥ ሰጥመው የዓሳ አንበራ ራት፣ ቀለብ ሆነዋል። እነዚህ አፍሪቃውያን ንጉሥነታችንን በረጅሙ ጉዞአቸው ወቅትም በፀሐይ ብርሃን እጦት፣ በራብና በጥም፣ በወረርሽኝ በገፍ አልቀዋል። በአጭር ቃል- በሽማ ጥቅል፣ በወርቅ እንክብል፣ በፈረስ አንገት፣ ጦር አንደበት፣ በወንጌል ስብከት፣ ጥቁር ሕዝብን በማንቃት/በማቅናት ሰብ የአፍሪቃን ምድርን የተቀራመቱ አውሮጳውያን ቅኝ-ገዥዎች ጥቁር ሕዝቦችን ቋሚ ለንግድ፣ አሸክር ደንገጠር አድርገው ሰጥ ሰጥ አድርገው፣ እንዳላቸው ገዝተዋል፣ ነድተዋል።

ይህ ለረጅም ዓመታት በጥቁር ሕዝቦች ላይ የደረሰ አስቃቂ የባርነት መክራ እና ግፍ በደቡብ አፍሪቃ ምድር በዘመነ አፓርታይድ ወደላየለት አረመኔነት፣ ወደር ወደሌለው ጭካኔና ፍጹም ኢ-ሰብአዊነት ተሸጋግሮ ነበር። ይህ የዘመናት ግፍ በምድራቸው ይበቃ ዘንድ እምቢ ለነጻነቱ ብለው የተነሡ ጥቁር ደቡብ አፍሪቃውያን እና መላው ጥቁር ሕዝብ ለፀረ-ቅኝ ግዛት እና ለፀረ-አፓርታይድ ትግል እንቅስቃሴያቸው የነጻነት ተስፋቸው፣ የወኔ ስንቃቸው ለሺሕ

► ግድታት በጀግናች ልጆቻ ተጋድሎ ነጻነቷን እና ሉዓላዊነቷን አስከበራ የኖረችው ሀገራችን ኢትዮጵያ ነበረች።

የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን እና ደቡብ አፍሪቃውያን የነጻነት ተጋድሎ

ታሪክ በወርቅ ቀለም የከተበውና መላውን አውሮጳ እና ነጭ ሕዝቦችን በኸፍረት ያሸማቀቀው የዐድዋ ድል ብሥራት ለአፍሪቃ፣ ለአፍሪቃ አሜሪካውያን እና ለመላው ጥቁር ሕዝቦች የነጻነት ትግል እንቅስቃሴ ማብሰሪያ ደውል ኾኖ ነበር የተቆጠረው። ለዚህ ከፈጣሪ ዘንድ ለሰው ልጆች ሁሉ ለተቸረ ነጻነትና ክብር ዘብ በመቆም ከዐድዋ ዘመቻ ክተት ጥሪ አንስቶ እስከ ዐድዋ ጦር ግንባር ሕዝቡን አስተባብራ የመራቸው እና ድሉን ያበሰረችው የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ደግሞ - በአፍሪቃውያን እና በመላው ጥቁር ሕዝቦች ልብ ውስጥ ትልቅ ስፍራን አገኘች፤ ታላቅ ክብርንም ተጎናጸፈች።

በዚህ የታሪክ ሂደት፣ ከመቶ ግድታት በፊት ደቡብ አፍሪቃውያንን በአንድነት እና በጽናት አስተባብሮ ለነጻነታቸው በአንድነት ይቆሙ ዘንድ ያደረገው የአፍሪካን ናሽናል ኮንግረስ ፓርቲ/ANC ፅንሰቱና ውልደቱም በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ጥላ ሥር በተደራጁ፣ እምቢ ለነጻነቱ ባሉ ደቡብ አፍሪቃውያን የነጻነት ፋኖዎች እና መንፈሳዊ አገልጋዮች እንቅስቃሴ አማካኝነት እንደነበር የታሪክ ድርሳናት ይጠቁማሉ።

የአፍሪካ ናሽናል ኮንግረስ/ኤ.ኤን.ሲ. ፓርቲ የመጀመሪያው ፕሬዚደንት የነበሩት የነጻነት ዐርበኛው ቁስ/ሬቨረንድ ጆን ዱቤ፣ አፍሪቃውያን እና መላው ጥቁር ሕዝብ በወንጌል ስብከት ስም ምድራቸውን ካጎላቆሉ፣ ክብራቸውን ካዋረዱ የአውሮጳውያን ቤተ-እምነቶች ፊታቸውን ጥንታዊት፣ ሐዋርያዊት እና ከላዊት፣ የነጻነት ግርማ ወደኾነችው ወደ ኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ያዞሩ ዘንድ ቀስቅሰዋል፤ አስተምረዋል። በዚህ እንቅስቃሴም ከደቡብ የአፍሪቃ ጫፍ እስከ ሰሜን አሜሪካ፣ ከካሊፊ ድረስ ጃሜይካ ድረስ በኢትዮጵያ ስም በርካታ አብያተ ክርስቲያናት ተቋቁመዋል፣ ተመሥርተዋል።

በኢትዮጵያዊነት የነጻነት መንፈስ እና የጀግንነት ወኔ የነጻነት ተስፋዋን ዕውን ያደረገችው ደቡብ አፍሪቃ በሕዝቦቿ ልብ ውስጥ ኢትዮጵያ እና የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን በፍቅር ማኅተም ለዘላለም ታትመዋል። ለአብነትም ያህል የነጻነት ዐርበኛው፣ ደቡብ አፍሪቃዊው የዐረ-አፓርታይድ ታጋይ ኤልሰን ሮሃላ ማንዴላ የአርሳቸውንና የሕዝባቸውን ነጻነት ተጋድሎ በተረከቡት “Long Walk to Freedom” በሚለው መጽሐፋቸው ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት በአርሳቸውና በሕዝባቸው ልብ ውስጥ ያለውን ልዩ ሥፍራ እና ክብር ደግመው ደጋግመው በክብር ገልጸውታል፤ ዘክረውታልም።

በዚህ ብቻ ሳይገደብ ከቃል ባለፈም ደቡብ አፍሪቃ ከዘረኛው የአፓርታይድ አገዛዝ ነጻነቷን በተጎናጸፈች ማግሥት፣ ኢትዮጵያ እና የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ለነጻነታቸው ላደረጉት ውለታ የሀገሪቱ የመጀመሪያ ጥቁር ፕሬዚደንት ኾነው የተመረጡት ኤልሰን ማንዴላ የመጀመሪያ ይፋዊ እና

ታሪካዊ ጉብኝታቸውን የጀመሩት ከሀገራችን ከኢትዮጵያ ምድር ነበር።

ማንዴላ ከዚህ ይፋዊ ጉብኝታቸውም ባሻገር ከጃጂ ግድታት የአፓርታይድ የወህኒ ግዛት ነጻ በወጡ ማግሥት በኬፕታውን ከተማ በደቡብ አፍሪካ የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ለሕዝባቸው ባደረጉት ንግግራቸውም፣ “የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን - ለደቡብ አፍሪቃውያን፣ ለአፍሪቃ አሜሪካውያን እና ለመላው ጥቁር ሕዝብ የነጻነት ግርማ/ትእምርት፣ ከፈጣሪ የተቸረ ሰው የመኾን ክብር እና የመንፈስ ልእልና ሕያው መገለጫ መሆኗን፣” ነበር በአጻጻብ ለሕዝባቸው የመሰከሩት፣ ያረጋገጡትም።

እኚህ እውቅ የነጻነት አርበኛ፣ የይቅርታ ሰው ኤልሰን ማንዴላ/ማዲባ በጠና ሕመም ላይ በነበሩበት ጊዜም በደቡብ አፍሪቃ ያላችው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን በጸሎት አስባቸዋለች። ዜና አረፍታቸው በተሰማም ጊዜም ለደቡብ አፍሪቃ ሕዝብና ለቤተሰቦቻቸው የግዝን መገለጫ አስተላልፋለች። የእኚህን አፍሪቃዊ ጆግና አስክራኛቸውን ወደ ትውልድ መንደራቸው ለመሸነት የሀገሪቱ ፕሬዚደንት፣ ከፍተኛ የኤ.ኤን.ሲ. ፓርቲ አመራሮች፣ በርካታ ታዋቂ ሰዎችና እንግዶች በተገኙበት በፕሪቶሪያ ከተማ፣ በደቡብ አፍሪቃ ዩኒቨርሲቲ/UNISA በተደረገ መርሐ ግብር ላይ የሀገረ ስብከቱ ሊቀ ጳጳስ እና የመላው አፍሪቃ አብያተ ክርስቲያናት ካውንስል ፕሬዚደንት የኾኑት በፀፅ አብያተ ያዕቆብ፣ ማኅበረ ካህናት እና በርካታ ኢትዮጵያውያን ተገኝተው ነበር።

በዚህ መርሐ ግብር ላይም ለኢትዮጵያና ለኢትዮጵያዊነት ትልቅ ክብርና ፍቅር ያላቸውን ማንዴላን በተመለከተ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን እና የመላው አፍሪቃ

... ደቡብ አፍሪቃ ከዘረኛው የአፓርታይድ አገዛዝ ነጻነቷን በተጎናጸፈች ማግሥት፣ ኢትዮጵያ እና የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ለነጻነታቸው ላደረጉት ውለታ የሀገሪቱ የመጀመሪያ ጥቁር ፕሬዚደንት ኾነው የተመረጡት ኤልሰን ማንዴላ የመጀመሪያ ይፋዊ እና ታሪካዊ ጉብኝታቸውን የጀመሩት ከሀገራችን ከኢትዮጵያ ምድር ነበር...

አብያተ ክርስቲያናት ካውንስልን በመወከል ብፀፅ አብያ ያዕቆብ በወቅቱ ባስተላለፉት መልእክታቸው፣ የሁለቱን ሀገራት ሕዝቦች በነጻነት ተስፋ ጽኑ ቃልኪዳን እንዲተሳሰሩ ዋንቻ ምክንያት ጥንታዊቷ የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን መሆኗን ታሪክን በማጣቀስ በስፋት አንስተዋል።

ብፀፅነታቸው ለኢትዮጵያ ነጻነት እና ሉዓላዊነት መሠረት፣ ስለ ሀገር ፍቅርና ለወገን መቆርቆር መምህር፣ ሰላም እና የፍቅር መዝገብ፣ የነጻነት ዐርበኛ የሆነችው ቤተክርስቲያን በባርነት እና በቅኝ ግዛት ቀምበር ሥር ወድቀው ለነበሩ የአፍሪቃ ጥቁር ሕዝቦች የነጻነትን ተስፋ ቀንዲል የለኮሰች፣ በአፓርታይድ የዘረኝነትና የከፋፍላህ ግዛው መርሕ የነጻነት አየር ለናፈቃቸው ለደቡብ አፍሪቃውያን የነጻነት ኅሌን ያሳዩት ተቋም ናት። የነጻነት ዐርበኛው የኤልሰን ማንዴላም ወደ ኢትዮጵያ ምድር መጠተው ወታደራዊና የፖለቲካ ሥልጠና ለመውሰድ የወሰኑበት ምክንያታቸውም ኢትዮጵያ እና የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ለጥቁር ሕዝቦችና ለመላው የሰው ልጆች የነጻነት ተምስሌት መሆናቸውን ከ መገንዘብ የሚመዘዝ መሆኑን ነበር የገለጹት።

ማንዴላን የተከተ የሀገሪቱ ሁለተኛ ፕሬዚደንት የነበሩት ፓን-አፍሪካኒስቱ፣ የኦክስፎርድ ዩኒቨርሲቲ የምጣኔ ሀብት/የኢኮኖሚ ምሁሩ ታቦ እምቤኪም፣ የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በጃጃ ፩ ግም. በሕግ የክብር የዶክትሬት ዲግሪ ባበረከተላቸው ጊዜ ለኢትዮጵያና ለመላው ጥቁር ሕዝቦች የነጻነት ግርማ ስለኾነው ስለዐድዋ ድል፣ ባደረጉት ታሪካዊ ንግግራቸው፣ “የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን፣ ለደቡብ አፍሪቃ እና ለመላው ጥቁር ሕዝቦች የነጻነት ትግልና እንቅስቃሴ የነበራችን ጉልህ ስፍራ እና ታላቅ ሚናዋን..” እንደሚከተለው ነበር የገለጹት።

The Ethiopian Church would serve as the authentic African church a repository of the aspirations of all Africans for freedom and respect for their cultures, their identity and their dignity. It was therefore not by accident that the independent African churches, called themselves the Ethiopian Church.

ይህ ቤተ ክርስቲያናችን በደቡብ አፍሪቃውያን፣ በአፍሪቃ አሜሪካውያን እና በአጠቃላይ በጥቁር ሕዝቦች እና ነጻነታቸውን በሚያፈቅሩ የሰው ልጆች መካከል የነበራችና፣ ያላት የከበረ ታሪክ ለአገራችን ኢትዮጵያም ልዩ ክብርን እንድትጎናጸፍ አድርጋታል። እናም የቤተ ክርስቲያኒቱ ታሪክ፣ ሐዋርያዊ ተልዕኮ፣ መንፈሳዊ ሀብቶቿና ቅርጾቿ ለሕዝቦች የእርስ በርስ ግንኙነት፣ የአገራት የባህል ልውውጥ፣ ለቱሪዝም እንዳስትሪ፣ ፖለቲካዊና ዲፕሎማሲያዊ ግንኙነት የራሱ የኾነ ትልቅ ድርሻን ማበርከቱ ግልጽና የማይካድ ሐቅ ነው።

ቀጣዩን ክፍል ሳምንት ይጠብቁ
ዲን ተረፈ ወርቁ፣ ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በታሪክ እና ቅርስ አስተዳዳሪ የመጀመሪያ ዲግሪያቸውን ሠርተዋል፤ በመቀጠልም በደቡብ አፍሪቃ ኬፕታውን ዩኒቨርሲቲ በአፍሪቃ ታሪክ እና ቅርስ ጥናት የድገረ ትምህርታቸውን የተከታተሉ ሲሆኑ፣ በኢትዮጵያ አርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን በደቡብ እና ምዕራብ አፍሪቃ ሀገረ ስብከት ለኩላት ግድታት ያህል ዋና ጸሐፊ/General Secretary በመሆን አገልግለዋል።

“ሕወሐትን ሙኩ ከሙኩ ከማሞራት አንቸኔ ነበር”

ፕ/ር ጌታቸው ቢጋሻው

ኢትዮጵያ በጠላት በተወረረችበት ወቅት የኢትዮጵያ ዋና ከተማ ሆና ባገለገለችው ገሬ ከተማ (በኢሱባቦራ ጠቅላይ ግዛት) ነው የተወለዱት። ፕ/ር ጌታቸው በጋሻው ስቤተሰቦቻቸው ሁለተኛ ልጅ ሲሆኑ፣ 1ኛ ደረጃን በገሬ ቀዳማዊ ኃ/ስላሴ ት/ቤት፣ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርታቸውን ደግሞ ወደ አዲስ አበባ በመምጣት፣ ከተቤ በነበረው የወቅቱ የቀዳማዊ ኃ/ስላሴ ከፍተኛ 2ኛ ደረጃ ት/ቤት ተምረዋል።

አስራ ሁለተኛ ክፍልን አዲስ አበባ የንብርስቲ ውስጥ የሚገኘው “በዕደማርያም” የተሰኘው ትምህርት ቤት የመማር ዕድል ይገኘት ፕ/ር ጌታቸው፣ በአዲስ አበባ የንብርስቲ አስከሬና ሶስተኛ ዓመት ድረስ፣ በየመሀሉ ከተማሪዎች ንቅናቄ ጋራ በተያያዘ ከትምህርት ገበታቸው አየተባረረም ቢሆን ቆይተዋል። የኢትዮጵያ የንብርስቲ ተማሪዎች ፕሬዝዳንት በመሆን በንጉሱ ጊዜም ሆነ በደርግ ስርዓት ጠንካራ ትግል አካሂደዋል።

በኢህአፓ ውስጥ ከአገራዊ ንቅናቄና የጦር ትግል እስከ ባህርማዶ አደረጃጀት ድረስ ጉልህ ደርሻ የነበራቸው ፕ/ር ጌታቸው በጋሻው፣ ከመሰል አገር ወዳድ ኢትዮጵያውያን ንዳኛቻቸው ጋር በጥምረት “ቪዥን ኢትዮጵያ” የተሰኘ ደርጅት በምድረ አማራጭ በማቋቋም፣ በአገሪቱ ጉዳዮች ዙሪያ ታላላቅ ስራዎችን በማከናወን ላይ ይገኛሉ።

በደርግም ሆነ በወያኔ ስርዓት ሳስፈት አርባ አራት ዓመታት ከአገር ርቀው የቆዩት ፕ/ር ጌታቸው በጋሻው፣ ሰውጡን ተክትሎ በቀረበላቸው ግብዣ መሰረት ወደ አገር ቤት መጥተዋል። በቅርቡም “ቪዥን ኢትዮጵያ” በተሰኘው ደርጅታቸው አማካይነት በባህርማዶ የንብርስቲ ደዘጋጃት ታላቅ ኮንፈረስ በስኬታማነት ተጠናቋል። ስለ ኢትዮጵያ አንስተው የማይጠገቡት፣ ታሪክ ብዙው ፕ/ር ጌታቸውን የግድን ጋዜጠኛች ሮቤል ምትከና ፍቃዱ ማ/ወርቅ ባረፈበት ሂልተን ሆቴል አግኝተው፣ በበርካታ ርዕሰ ጉዳዮች ዙሪያ አነጋግረዋቸዋል። መልካም ቆይታ።

ግዮን፡- የደንበርስቲ ቆይታዎ በበርካታ ውዝ ግቦች የታደሰ ነበር ሲባል ስምተናልና፤ ጫዋታችን ወደ ኋላ መለስ ብለን ከእሱ ብንጀምርስ?

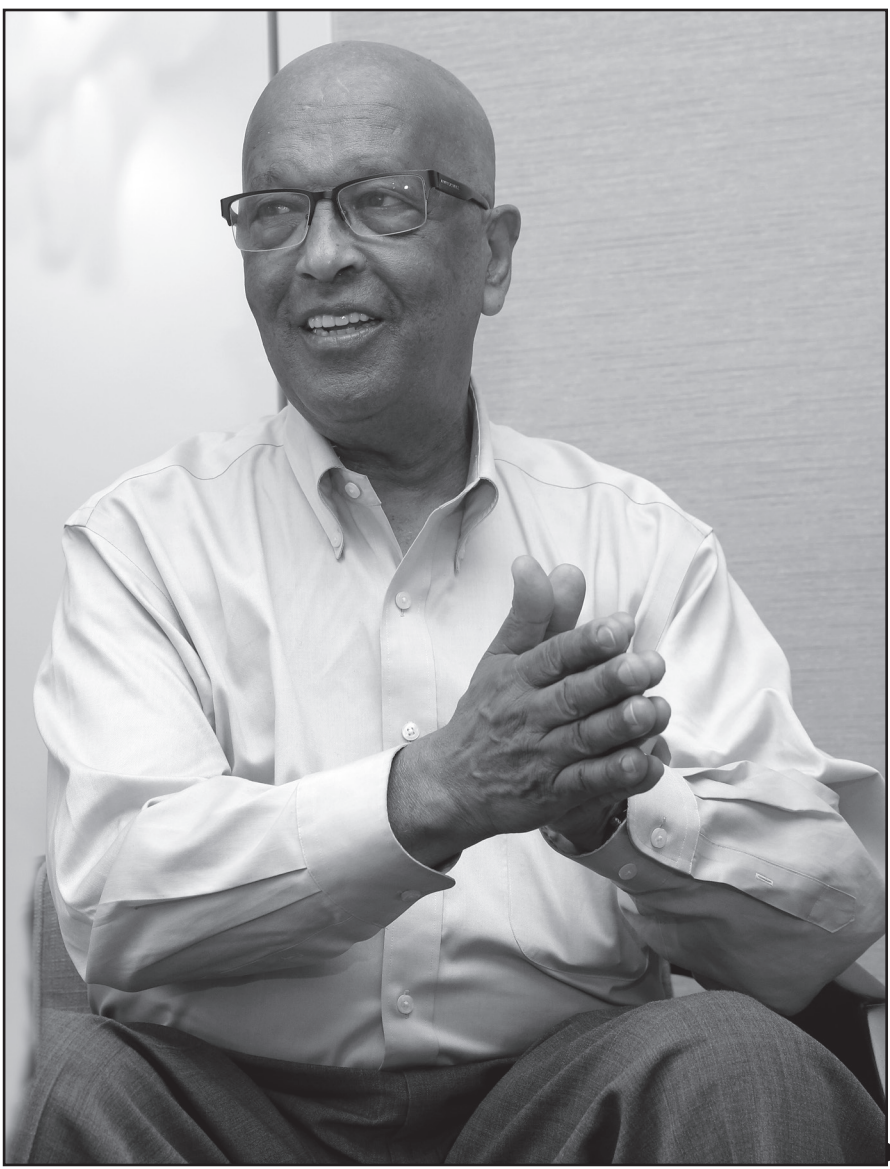
ፕ/ር ጌታቸው፡- መልካም። በወቅቱ የኢትዮጵያ ተማሪዎች እንቅስቃሴ የሚባል ነበር፤ በዛ ምክንያት የኒብርስቲም ይዘጋል፤ እኔም አንድ ዓመት ተቀጥቼ ነበር። ሦስተኛ ዓመት ላይ እያለሁ፣ የኢትዮጵያ የደንበርስቲዎች ማህበር ፕሬዝዳንት ነበርኩ፤ ደርግ ሲመጣና ጃንሆይ ሲወርዱ ማለት ነው። ያኔ በሰዓቱ ደርግን አልተቀበልንም። ከዛ እኔን ለማሰር ሲፈልጉ፣ በደረሰኝ መረጃ መሰረት ተደበቅሁኝ፤ ሁኔታውም ጥሩ ስላልነበር አገር ለቅቄ ለመውጣት ተገደድሁ።

ግዮን፡- ደርግ ስልጣን እንደ ያዘ ነው ከአገር የወጡት?

ፕ/ር ጌታቸው እንግዲህ ደርግ ስድስት ወር ያህል ነው ቀስ እያለ ወደላይ መምጣት የጀመረው። ያኔ አየታገልንም፤ አየተመካከርን፤ ከእነሱ ጋር ነገሮችን ለማስተካከል ተሞክሮ ነበር። ተማሪዎች በጽሁፍም፣ በንግግርም ከደርግ ሰዎች ጋር በመቀራረብ ማድረግ ያለባቸውን ለማሳየት ሞክረዋል። ከ4ኛ ክፍለ ጦር ለአራት ጊዜያት ያህል መጥተው ወስደውን በደንብ ተነጋሪናል፤ ተወያይተናል።

ግዮን፡- ምን ነበር ውይይቱ?

ፕ/ር ጌታቸው፡- እኛ የሕዝቡ የመናገር፣ የመጻፍ፣ የመሰብሰብ፣ የመደራጀት መብቶችን እንጠይቅ ነበር። ድሮ በነበረው ስርዓት ላይ “ይወረሱ፣ ወደ ሕዝብ ይመለሱ” የሚሉትን ነገሮችንም እናቀርብ ነበር። ደርጎች ስልጣን ሲይዙ የኢትዮጵያ የደንበርስቲ ተማሪዎች እንቅስቃሴን በመወከል ለዓለም ዓቀፍ የተማሪዎች ፌደሬሽን ስብሰባ ጀርመን ሂጀ ስለነበር፣ መስከረም 2 ጃንሆይ ሲወርዱ ኮሎኝ ነበርኩ። ያኔ ለስደስት ቀን ኤርፖርት ተዘግቶ ነበር። እኔና ዋና ጸሐፊው አሰማ ምትኩ (በኋላ የአንግ መስራች አባል ሆኖ ተሰውቷል) ከስድስት ቀን በኋላ የሌላ ኤርፖርት ሲከፈት፣

በታምራት መርጊያ

“ጂኒ የተጣጣው የኢትዮጵያ የከውጥ ሂደት”

ኢትዮጵያውያን ለፍትህ፣ ለፖለቲካዊ ነጻነትና ለዲሞክራሲያዊ ስርዐት ግንባታ ለዓመታት ህይወታቸውን፣ አካላቸውንና ሰብዓዊ ክብራቸውን የገቡሉት የለውጥ ሂደት፤ አምባገነኑን የህወሓት/ኢህአዴግ መራሽ አገዛዝ ወደ መቀሌ እንዲያፈገፍግ በማስገደድ፤ መጋቢት 24 ቀን 2010 ዓ.ም ዶክተር ዐቢይ አህመድን ወደ ሃገሪቱ ከፍተኛ የስልጣን መንበረ አምጥቶ መሬት የረገጠና ግቡን የመታ መስሎ ነበር።

ይሁንና ከለውጡ ማግስት አንስቶ በመላው ሀገሪቱ የተከሰቱ የእርስበርስ ግጭቶች፣ የህዝብ መፈናቀሎችና ግድያዎች በለውጥ ሂደቱ ላይ አሉታዊ አሻራን በማንበር በለውጡ ተጨባጭነት ላይ ቀዝቃዛ ውሃ ቸልሰውበታል። በዚህም ሳቢያ ሀገራችን ኢትዮጵያ በአሁን ሰዐት በህዝቦች መፈናቀል መንግስቷ ከፈረሰውና ዜጎቿ በየአቅጣጫው ተበትነው በየሀገራቱ ከሚፈልሱባት ሲሪያ ልቃ ከዓለም በሦስተኛነት ደረጃ ስትቀመጥ፤ ሰርክ ግጭትና መፈናቀል ከማያጣት አህጉረ አፍሪካ ደግሞ ውራ ሆና መቀመጧን አለማቀፍ ተቋማት አረጋግጠዋል።

በዚህ መነሻም በሀገሪቱ ጥቁር ሰማይ ላይ የተስፋ ብርሃንን የፈነጠቀውና በበርካቶች ውድ መስዋዕትነት የተገኘው የኢትዮጵያ የለውጥ መንገድ ጽልመት እያረበበት በመምጣቱ ለውጡ ቅጭት ሊያጋጥመው ይችላል የሚል ከፍተኛ ስጋት በሀገሪቱ ዜጎች ዘንድ በከፍተኛ ደረጃ እንዲያድር ሆኖ መገኘቱ አሳዛኝ አውነታ ነው።

ከዚህ ጋር በተያያዘ ቢያንስ እስከአሁን ድረስ ለውጡ በታሰበለትና በሚፈለገው ደረጃ በሰመረ መልኩ እንዳይጓዝ ያደረጉት አብይ አይምክንያቶች ምንድን ናቸው? የሚለውን ሀሳብ መመርመር አስፈላጊና ወቅታዊ መሆኑ አያጠያይቅም። በዚህ አረገድ በርካቶች የራሳቸውን ምርመራና ትዝብት ያስቀምጣሉ።

ከነዚህ ለለውጡ መንገራገጭ እንደ ዋነኛ ምክንያት ተደርገው በስፋት ከሚነሱ ሃሳቦች ጥቂቶቹን ስንመለከት፦

በአሁን ሰዓት ሀገሪቱን እየመራ የሚገኘው የለውጥ ሃይል የሀገሪቱን ፖለቲካ በበላይ ፖለቲካዊ ስነ ዘዴና በተገቢው መንገድ ለመምራት አለመቻሉ...፤ በተጨማሪም ተደጋጋሚ የፖለቲካ ስህተቶችን መፈጸሙ...፤ የአክራሪ ዘውዲ ፖለቲከኞች መበራከትና ህብረተሰቡን በዚህ አስተሳሰብ ማጥመቅ...፤ ህብረተሰቡ ዘንድ የአክራሪነት ብሔርተኝነት ዝንባሌ ማየል፤ ህብረተሰቡ ሁሉም ጥያቄዎቹ በአንድ ጀምበር መልስ እንዲያገኙ መሻትና የለውጥ ሃይሉ ፋታ የሚሰጥ ትእግስት

ማጣት...፤ የፖለቲካ ቁማርተኝነት ዝንባሌ መንስራፋት እና ጸረ ለውጥ አቋም የሚያራምዱ ሃይሎች የፖለቲካ ሴራ...፤ የለውጥ ሃይሉ የነዚህን አካላት መረብ ለመበጣጠስ አቅም ማጣት...፤ የሀገሪቱ ኢኮኖሚ በአጅጉ መዳከምና ስራ ላይ ሊውል የሚገባው የወጣት ሃይል በከፍተኛ ደረጃ ስራ አጥ ሆኖ መቀመጥ...፤ ሀገሪቱ ለውጭ ሃይሎች ፍላጎት ተጋላጭ ሆና መገኘቷ...፤ የደህንነትና የጸጥታ ተቋማት አቅም መሳሳት...፤ እንዲሁም ገዢው ፓርቲ በውስጡ ባቀፋቸው አባል ድርጅቶች መካከል የውስጥ ፓርቲ ስምምነት አለመኖር ወዘተ... በሰፊው የሚነሱ እንኳ ጉዳዮች ሆነው እናገኛለን።

ከዚህ አንጻር የሚነሱ ጉዳዮችን ለዛሬ የተወሰኑትን በናሙናነት ወስደን በመልክ በመልካቸው መሰገዳዩ በተወሰነ ደረጃ ለጉዳዩ ግንባቢን ሊፈጥር ይችላል ከሚል እምነት በመገሳት እያንዳንዳቸውን በአለፍ ገደም

መውጣት ቻለ። ይኸው የለውጥ ቡድን ከፍተኛ የህዝብ ተቀባይነት ለማግኘትና ማእከላዊ መንግስቱን ለመቆጣጠር ጊዜ አልወሰደበትም። “ቲም ለማ” ስልጣኑን ከተቆጣጠረ ማግስት አንስቶም ሀገራዊ አንድነትን ሊያጠናክሩ የሚችሉና ለሀገራዊ ዲሞክራሲ መገልበት አጋዥ የሆኑ በርካታ አበረታች እርምጃዎችን በአፋጣኝ ለመውሰድ መቻሉ ህዝባዊ ተቀባይነቱን በጅጉ አናረው።

የሆነው ሆኖ፤ የለውጥ ሃይሉ የሀገሪቱን ጸጥታ በአግባቡ ሳያስጠብቅና ሀገሪቱን ሳያረጋጋ፤ እንዲሁም የመንግሥቱን ህልውና መሰረት ሳያደላድልና ሳያጸና፤ ተጨማሪ የፖለቲካ ድሎችን ለማግኘት በማለም፤ በውጭ ሀገር ሆነው ለዓመታት አገዛዙን ለማስወገድ በትጥቅ ትግልና በተለያዩ የመታገያ ስልቶች ለማስወገድ ሲሰሩ ከኖሩ የፖለቲካ ሃይሎች ጋር የተቻለና ግልጽነት የጎደለው ድርድር በማድረግ እነኝህ የተቃውሞ ሃይሎች ወደሀገር ውስጥ እንዲገቡ

እንደሚታወቀው ገዢው ግንባር ኢህአዴግ በህዝባዊ ተቃውሞና የለውጥ ጠያቂ ህዝብ ግፊት እራሱን ለመቀየር እየተናነቀውም ቢሆን ሲገደድ፤ በግንባሩ ውስጥ ሆነው ለውጥ ለማምጣት የውስጥ ፓርቲ ትግል ሲያደርጉ የቆዩትና ተራማጅ አስተሳሰብን የሚያራምዱ ኃይሎችን ማቀፋ የተነገረለት “ቲም ለማ” የተባለው ቡድን፤ ከግንባሩ ውስጥ አሸናፊ ሆኖ መውጣት ቻለ።

በማንሳት መፍትሔ የመሰለኝን ሐሳብ ስንዝራ ጽሁፌን አጠቃልላለሁ።

የለውጥ ሃይሉ የሀገሪቱን ፖለቲካ በተገቢው መንገድ ለመምራት መቸገሩና እና ተደጋጋሚ የፖለቲካ ስህተቶችን መፈጸሙ፦

እንደሚታወቀው ገዢው ግንባር ኢህአዴግ በህዝባዊ ተቃውሞና የለውጥ ጠያቂ ህዝብ ግፊት እራሱን ለመቀየር እየተናነቀውም ቢሆን ሲገደድ፤ በግንባሩ ውስጥ ሆነው ለውጥ ለማምጣት የውስጥ ፓርቲ ትግል ሲያደርጉ የቆዩትና ተራማጅ አስተሳሰብን የሚያራምዱ ሃይሎችን ማቀፋ የተነገረለት “ቲም ለማ” የተባለው ቡድን ከግንባሩ ውስጥ አሸናፊ ሆኖ

ማድረጉ የለውጥ ሃይሉ “የፖለቲካ እራስን በራስ ማጥፋት” “Political Suicide” አይነት የመጀመሪያውን ግን ደግሞ ከባዱን ፖለቲካዊ ስህተት የሰራበት ክስተት እንደነበር በርካታ የፖለቲካ ልሂቃን ሲገልጹ ተሰምቷል። እንደገና ልሂቃን ሐሳብ ከሆነ፤ የለውጥ ሃይሎች በውጭ የነበሩትን የፖለቲካ ሃይሎች ወደሀገር እንዲገቡ ከመፍቀዱ የተቻለ ውሳኔ ከማሳለፉ አስቀድሞ ግልጽና የሰከኑ ድርድር ማድረግ ይጠበቅበት ነበር።

የሆነው ሆኖ ይህን ባለማድረጉ ሳቢያ፤ የለውጥ ሃይሉን ህዝባዊ ተቀባይነት የጎዱ በዜጎች መካከል የመከፋፈል፤ የመጋጨት፤ ሲልፍም ጦርነት እና የመሳሰሉ ችግሮች እንዲካሄዱ ምክንያት ሆኗል።

ብሩክ መኮንን

“መቼም ቢሆን አገራችን ኢትዮጵያ፣ በማንም ኃይል አትኖርም”

ግርማዊት እቴጌ መነን አስፋው

በዓለም ለሚገኙ ሴቶች ሁሉ ድምፃችንን ለማሰማት ዛሬ ማታ ምክንያት ስላገኘን ደስ ብሎናል። በአገራችንና በሕዝባችን ላይ የአጥቂነት ሥራ ሊደረግበት በሚዘጋጅበት ጊዜ ሰላምና ነፃነትን ለማግኘት የቆመው የአለም ሴቶች ማህበር ስለገለጸልን፤ ለጋራ የወዳጅነት ሀሳብ ጥልቅ የሆነ ምስጋናችንን ስናቀርብላቸው ደስ ይለናል። መቼም ቢሆን ሀገራችን ኢትዮጵያ በማንም ኃይል አልኖረችም፤ አትኖርምም። » ይህን የተናገሩት የኢትዮጵያው ንጉሥ ነገስት የቀዳማዊ ኃይለ ስላሴ ባለቤት ግርማዊት እቴጌ መነን አስፋው ከ83 ዓመት በፊት የኢጣልያ ፋሽስት መንግስት በግፊኝነት አገራቸውን መውረሩን በተመለከተ የዓለም ሴቶች በሙሉ ከኢትዮጵያ ጎን እንዲሰለፉ ጥሪ ያደረጉበት በሬድዮ ከተላለፈው ንግግራቸው የተወሰደ ነው።

እኛህ ታሪካቸው ብዙም የማይነገረው የኢትዮጵያው ንጉሥ ነገስት ባለቤት እቴጌ መነን አስፋው፤ በሕይወት ዘመናቸው ምን ምን ተግባራትን አከናውነዋል? ለኢትዮጵያ ሴቶች ምን በአርደነት የሚጠቀሱ ስራዎችን ሰርተዋል? የሚሉ ነጥቦችን በወፍ በረር መቃኘት ነው የዛሬው የግዮን የታሪክ አምድ ትኩረት።

መጋቢት 25 ቀን 1883 ልዩ ስሙ ዕኃ በተባለ ቀበሌ ከአባታቸው ገንጥራር አስፋው እና ከወይዘሮ ስህን ሚካኤል የተወለዱት መነን አስፋው፤ እድሜያቸው ለትምህርት ሲደርስ በአባታቸውና በእናታቸው ቤት መምህር ተቀጥሮላቸው የአማርኛ ቋንቋን ማንበብና መጻፍ ተምረዋል። ከዚህ በተጓዳኝም የተለያዩ ሙያዎችንና የቤት ውስጥ ባልትናን ተምረው እንዳጠናቀቁ ከሕይወት ታሪካቸው መረዳት ይቻላል። እድሜያቸው ለትዳር እንደደረሰ በአያታቸው ንጉስ ሚካኤል መልካም ፍቃድ ለደጃዝማች አሊ ጨርጨር ተዳሩ። በዚህ የመጀመሪያ ትዳራቸው በላይነሽ አሊ፤ ገንጥራር አስፋው አሊ የተባሉ ሁለት ልጆችን አፍርተዋል።

መነን አስፋው ሁለት ልጆች ከወለዱላቸው ከደጃዝማች አሊ ጨርጨር ጋራ የነበራቸው ትዳር ፈርሶ፤ አሁንም በወላጆቻቸው ይሁንታ ከደጃዝማች አምዴ አሊ ጋር ጋብቻ ፈጸመው ከዚህ ትዳራቸው ደስታ አምዴና ገንጥራር ገብረ እግዚአብሄር አምዴ የተባሉ ልጆችን አፍርተዋል። ይህኛውም ጋብቻ ፈርሶ ለራስ ልዑል ሰገድ አጥናፋ ሰገድ ተደረገው ለዓመታት በትዳር ሕይወት ውስጥ ቆይተዋል።

የዳግማዊ አጼ ሚካኤልን ሞት ተከትሎ ልጅ እያሱ ሚካኤል የኢትዮጵያ መንግስት አልጋወራሽ ሲሆኑ፤ የልዑል ራስ መኮንን ልጅ ተፈሪ መኮንን ጋራ ያለውን የስልጣን ሽኩቻ ሊያስቀር ይችላል እሳቤ፤ መነን አስፋው ከራስ ልዑል ሰገድ አጥናፋ ሰገድ ተፋትተው ከደጃዝማች ተፈሪ መኮንን ጋራ ትዳር እንዲመሰርቱ ተደረገ።

ተፈሪ መኮንን እና ልጅ እያሱ የሚመሩት የኢትዮጵያ መሳፍንትና መኳንንት ለሁለት ጎራ ተከፍለው ለስልጣን መሸኮታቸው መነን አስፋው ለደጃዝማች ተፈሪ መኮንን በመዳራቸው ሊቆም አልቻለም። ደጃዝማች ተፈሪ ሙሽራዎን ወ/ሮ መነን አስፋውን ወደ ሐረርጌ ከወሰዱዋቸው በኋላ፤ በልጅ እያሱ እጅግ ይወደዱ የነበሩት መነን አስፋው በባላቸውና በአጎታቸው መካከል በሚካሄደው የስልጣን ሽኩቻ አባባቂኛ ውስጥ ገብተው እንደነበረ በድህረ ሰገሌ ጦርነት ላይ ያተኮሩ አውነታዎችን የፃፉ የአይን ምስክሮችና ታዛቢዎች በጽሁፋቸው አውስተዋል።

ልጅ እያሱ ከስልጣን ተወግደው የወይዘሮ መነን አስፋው አያት ንጉስ ሚካኤል በሰገሌ ጦርነት ተማርከው፤ ሶስተኛው ባላቸው ራስ ልዑል ሰገድ አጥናፍ ሰገድ በጦርነቱ ከተገደሉ በኋላ የንግስት ነገስታት ዘውዲቱ ሚካኤልን ባለሙሉ ስልጣን አልጋወራሽ እና እንደራሴ ሆነው ወደ ስልጣን ማግ የወጡት አልጋወራሽ ተፈሪ መኮንን የቅርብ አማካሪና ረዳት በመሆን፤ “መነን አስፋው ተፈሪ መኮንን አፄ ኃይለስላሴ ተብለው፤ የኢትዮጵያ ንጉሥ ነገስት ለመሆን የበቁበትን ብዙ ውጣ ውረድ ያሰፉበት የስልጣን ጉዞ ላይ የበኩላቸውን ጉልህ ድርሻ ተጫውተዋል።

በ1923 ጥቅምት ወር በአራዳ ቅዱስ ጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን፤ የንግስና በዓላቸውን በማክበር ቀዳማዊ ኃይለስላሴ ንጉሰነገስት ዘኢትዮጵያ ተብለው ሲነግሱ፤ መነን አስፋውም “ግርማዊት እቴጌ መነን አስፋው” ተብለው ከባላቸው ጋር በታላቅ ስነ ስርዓት በአለ ንግስናቸው የተከናወነው እቴጌ መነን አስፋው ከግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለ ስላሴ ተናኚ ወርቅ ኃይለ ስላሴ፤ አስፋ ወሰን ኃይለስላሴ፤ ዘነበወርቅ ኃይለስላሴ፤ ልዕልት ፀሐይ ኃይለስላሴ፤ ልዑል መኮንን ኃይለስላሴ፤ ልዑል ስህለ ስላሴ ኃይለስላሴ የተባሉ ስድስት ልጆችን አፍርተዋል።

እቴጌ መነን አስፋው ከምንም በላይ ሀይማኖታቸውን ይወዱ ስለነበር፤ በራሳቸው ገንዘብ በርካታ ቤተ ክርስቲያን ከማሳካቸውም በላይ ለካህናቱና ለቤተክርስቲያን መተዳደሪያ በኪራይ የሚውሉ በርካታ ሕንፃዎችን አሰርተው ሰጥተዋል።

አውግቸው ተረፈ (ህሩይ ሚናስ)

ከ38 ዓመታት ውሃ ያከጠጣው፣ የ“ዕብዱ ደሩሲ” አሰገራሚ ዕውነቶች!

አውግቸው ተረፈ (ህሩይ ሚናስ) ስዊድን ዓለም አቀፍ ስልጠና በአወዛጋቢ አስተያየቶች ይታወቃል። በአንድ ወቅት ሕሲናውን ስቶ አብዶ ነበር፤ አሱም ቢሆን ይህን የአብዶት ዘመኑን ጭምር ጽፎታል። የዛሬ ዘጠኝ አመት ገደማ ስህተት መታወቅ ትበቃ በነበረችውና በኋላ በአምባገነኑ ስርዓት የታገደችው፣ የግዮን መጽሐት ቀዳሚ እህት በሆነችው ሐምራዊ መጽሐት ላይ አውግቸው ተረፈን እንገዳችን አድርገንዎ ከተጨማሪያቸው በርካታ ገዳዮች መሀል የተወሰኑትን ሰትወስታ አቅርበናል። የግዮን መጽሐት ዝግጅት ክፍል በታላቁ ደራሲ አውግቸው ተረፈ ሞት የተሰማንን ልባዊ ሀዘን እየገለጽን ለቤተሰቦቹ፣ ለወዳጅ ዘመዶቹና ለአድናቂዎቹ መጽናናትን እንመኛለን።

ጥያቄ:- የት ተወለደክ? ትምህርትስ የጀመር ዘው የት ነው?

አውግቸው:- ጎጃም ደብረወረቅ ነው አገራ። ከብቸና በታች ወደ በረንታ በሚወስደው መንገድ ማንቆርቆሪያ የምትባል አገር አለች። አጎቱ መምህር ስለነበር እሱ ጋር ሄጀ ነው ትምህርት የጀመርኩት። በልጅነቴ ሄጄ ያደግኩትም እዚያው ነው። ያመ ድንገት ሁለት ጊዜ እስከዘልቅ እዚያው ነበርኩኝ። ከዚያ በኋላ አጎቱ ወደ አዲስ አበባ ሲመጣ፣ እኔ ወደሌላ መምህር ሄጄ ትምህርቴን ቀጠልኩና በድቁና እየቀደስኩ ቤተክርስቲያንን ማገልገል ጀመርኩ።

ጥያቄ:- ወደ አዲስ አበባ የመጣሽው መቼ ነበር? እንዴትስ መጣህ?

አውግቸው:- አዲስ አበባ የመጣሁት በ1960 ዓ.ም ነው። አንድ አዲስ አበባን የሚያውቃት ጓደኛ ነበረኝ፤ እሱ ነው “አዲስ አበባ እንሂድ፣ ትምህርት እንማራለን፤ ከፈለግን ቅኔ፣ ከፈለግን ዜማ እንማራለን” ስላለኝ እሱን አምኜ ነው የመጣሁት፤ ሌላ ዘመድ የለኝም። እንደምታውቀው ተማሪ በሄደበት ይለምዳል፤ የቆሎ ተማሪ ቁራሽ እየለመነ ነው የሚባለው።

ጥያቄ:- “ወይ አዲስ አበባ” ያኔ የተጠነሰሰ ታሪክ ነው?

አውግቸው:- አዎ። የሆነኩትን፣ ያየሁትን ዝም ብዬ በአእምሮ መዝገብ ሳለፍረው ነበር። ወደ ወረቀት ያህፈርኩት በ1972 ዓ.ም ነው።

ጥያቄ:- ወይ አዲስ አበባ በሚለው ታዋቂ ልብ ወለድ ድርሰትህ ውስጥ የዋናው ገፀ ባህሪ ሥም አውግቸው ነው። ከገፀ ባህሪነት ባሻገር

እውነተኛ ስምን ለልብ ወለድ በመጠቀም አንተ የመጀመሪያ ነህ ይባላል?

አውግቸው:- “አውግቸው ተረፈ” እኮ የብዕር ስሜ ነው። እውነተኛ ስሜ ህሩይ ሚናስ ነው። ልብ ወለድ መፃፍ በጀመርኩ ጊዜ ገና አዕፋለሁ የሚል ሀሳብ ስለነበረኝ፣ ቃላቱን አገጣጥሜ አውግቸው ተረፈ የሚል የብዕር ስም አበጀሁ። ያኔ የድርሰት ሥራ ብዙ እንቅፋት እንዳለው አላውቅም ነበር፤ መንገዱ ሁሉ አልጋ በአልጋ ይመስለኝ ነበር የሚመስለኝ።

ጥያቄ:- በህሩይ ሚናስ አሁን ትጠራበታለህ?

አውግቸው:- አልጠራበትም። በብዙ መዝገቦች ላይ አውግቸው ተረፈ የሚል ነው የሰፈረው። መጽሐፍም የምጽፈው በዚህ ስም ነው። አሁን ስሜ ሆኗል።

ጥያቄ:- ወይ አዲስ አበባ አንተ የኖርከውና የሆነከው ታሪክ ነው። እዚህ ድርሰት ውስጥ ውበቱ የሚባል አይነ ሥውር ትመራለህ፤ በእውነተኛ ህይወትህም “አለቃ ነብዩ” የሚባሉ አይነ ሥውር ትመራ ነበር። በሁለቱ መካከል ያለው ልዩነትና ተመሳሳሎ ምን ይመስላል?

አውግቸው:- ውበቱን ለትንሽ ጊዜ ቅድስት ማሪያም የቆሎ ተማሪ ሆኜ ነው እመራው የነበረ። እኒህኛው ግን በደሞዝ ቀጥረውኝ በደንብ ስለራሳቸው የነበሩ ናቸው። ድርሰት እያጻፉኝ አብራራቸው የኖርካቸው ሠው ናቸው።

ጥያቄ:- “እያስመዘገብኩ ነው” የሚለው ድርሰትህም “ወይ አዲስ አበባ” ያገኘውን ያክል ባይሆንም በጣም ተወዳጅ የሆነ ስራህ ነው። “እያስመዘገብኩ ነው” ጠጅ ቤት ውስጥ ያገኘሽቸው ሰው ታሪክ እንደሆነ የሰማሁት እውነት ነው?

አውግቸው:- ልክ ነው። እኔ ለድርሰት ስራ ስል ጠላ ቤትና ጠጅ ቤት እገባ ነበር። በርግጥ አሁንም እሄዳለሁ። አሁን የምሄደው ግን ድርሰት ለመሰብሰብ ሳይሆን ለመዘናናት ነው። ያኔ ግን ሆነ ብዬ ገፀ ባህሪያት ፍለጋ ነበር የምገባው። እና አንድ ቀን የሆኑ ሠውዬ አጋጠሙኝና ልክ ታሪክ ላይ እንዳፈሰስኩት ወራ ጀመሩ፤ ብሉታ ቸውን ዝም ብለው ያዘገቡት ጀመር። ዝም ብዬ ሳይሆን ሰውዬ ሁሉንም ነገር ያወርዱታል። በኋላ ቤቱ ገብቼ ልተኛ ብል እንቅልፍ ከለከለኝ። ሀሳብ በአእምሮዬ ውስጥ እየተባላላ አስቸ ገረኝ። ከዚያ “ይህን ነገር ለምን አልፎ ፈውም?” አልኩና ተነስቼ መብራት አብርቼ፤ መፃፍ ጀመርኩ፤ ስዕራው በቃ እየተገጣጠመ ይወርድ ጀመር። እየቀ ባባሁ እየገጣጠምኩ ሳስኬደው አንድ ታሪክ ሆኖ ቁጭ አለ።

ጥያቄ:- በዚህ ዘመን ባሉ ወጣት አንባቢያን ዘንድ ጭምር ተወዳጅ የሆነው ይህ ድርሰትህ (እያስመዘገብኩ ነው) በጊዜው ደርግን የሚተኝ እንደነበር ይነገራል። እንደውም በረጅም ልብወለድ የበዓሉ ግርማ “አርማይ” መንግስትን ይነቅፍ እንደነበረው በአጭር ልብ ወለድ ደግሞ “እያስመዘገብኩ ነው” በነቃፊነቱ ይጠቀስ ነበር። ከጊዜው አስፈሪነት አንጻር ይህን ለመፃፍ ምን አደፋፈረህ?

አውግቸው:- እኔ በጊዜው ይታተማል ብዬ አላሰብኩም ነበር። ሌሎቹን ከዚያ ያነሱ

የቱን እንመን? . . .

ከገጽ 4 የዞረ

ለቁጭት እንደተደረገ፣ ሕውሓት በፌዴራሉ መንግስት መገለጫ ላይ ቀርቦ በኢትዮጵያ የህግ የበላይነት ይሰፈን፣ አይሰፈን ለማለት ደንታ ሊኖራት እንደማይገባ፣ እንኳን ጌታቸው አሰፋን አሳልፎ ለመስጠት ቀርቶ የታሰሩትም እንደሚያንገበግባቸው ተናግረዋል። “ሕውሓት ለራሷ መቀመጫ ስታጣ ሰውን ሁሉ አቁማ የምታላድር ፓርቲ ናት” ያሉት አንድ አስተያየት ሰጪ ይህንን አይተው ይመስላል። ዶክተር ደብረጽዮን ሁሉንም ክደዋል። ወንጀል መፈጸሙን ክደዋል። በፊት ወንጀል አልተፈጸመም አንልም የሚለውን ንግግራቸውን ቀይረዋል። አሁን ፍጥጥ ወዳለ ወንጀል የፈጸመ የሕውሓት ባለስልጣን የለም ወደሚል ሃሳብም መጥተዋል።

“...የተደረገው በሙሉ የውሸትና የፈጠራ ነው። ለአገሩ የሠራ ሰው አገሩን በማገልገሉ ምክንያት ተከላኸ ሊሆን አይችልም። ይህን ስለሠሩ ነው የተከሰሱት። እኔ በጣም ያሳዘኛል። ያሳፍረኛልም። መንግሥት እንደዚህ ማድረግ አይችልም። አገር በማገልገላቸው የተያዙት ልጆች ያሳዘኑኛል። የእኔ አቋም እንዲለቀቁ ነው። የመንግሥት ሥራ ለሥራ ተቆይቶ እየተጠቃ ነው። ለምን ብትሰኝ የኢንተሊጂንስ ሥራ የሚሠራው ከጠቅላይ ሚኒስትሩ ጋር ነው። ጠቅላይ ሚኒስትሩ እያንዳንዱን ጉዳይ ሳይወስን ጌታቸውም ሆነ ሌላው አካል የኢንተሊጂንስ ሥራ ሊሠራ አይችልም። ግን ሌላውን ጥግ አስቀምጠህና ነጥህ የምትወስደው ዕርምጃ በሕይወት በጣም የተሰላሰኘ የሚያሳዘን አካሄድ ነው።”

“ሃገር ሰላም አይደለም፣ ትግራይ ግን ሰላም ናት”

ሕውሓት ሁሉም አስፈላጊነቱን የሚያሳዘንት አንድ ነገር ፍለጋ ሲሆን መኖሩ ባህሪው ነው። ዛሬ በመላው ኢትዮጵያ ሰላም መጥፋቱን እና እርሱ በመኖሩ ብቻ ትግራይ ሰላም መሆኗን ለማወቅ በዚህም ርካሽ ተወዳጅነት ወይም ቺፕ ፖፕሊራቲ የሚባለውን ነገር ለማትረፍ የሚፈልገው ሕውሓት አሁንም በዚህ ስልቱ የትግራይን ህዝብ ልብ እና ፍላጎት ጠቅልሎ ለመዘወር እያለመ ነው።

“በአገር ደረጃ ያለው የፖለቲካ ሁኔታ በትግራይ ካለው ሰላም ጋር በንፅፅር ሲታይ ችግር አለበት። ስለዚህም ሰላም ፈላጊ ሁሉ እየመጣ ነው። የትግራይ ብቻም ሳይሆን፣ የውጭ ኢንቨስተርም ጭምር እየመጣ ነው። ለምን እዚህ ክልል ውስጥ ሰላም አለ። የሚሠራና ሥራ ላይ ያለ መንግሥት አለ። የፈራረስ የቀበሌ መዋቅር አይደለም ያለን። የነበረውን መዋቅር በአዳዲስ ኃይል አሻሽለን አገልግሎት ተኮር በማድረግ አሻሻልነው እንጂ፣ የተዳከመና እንደ ሌላው የሚፈርስ አይደለም። ሰላም በራሱ ኢንቨስትመንትን ለመሰብሰብ አስችሏል።”

በዜጎችን ጉልና በሌላውም የምናየው አገሩ የሞት አገር እየሆነ መምጣቱን ነው።

: ይህን መቆጣጠር ያልቻለ መንግሥት እንዳለ ያሳያል። እኛ አንድ አጋጣሚ ገጥሞን መኮነን፣ አለበት የተሰጠ አስተሳሰብ ነው ብለን ዕርምጃ ወስኗል” ነው የሚሉት ዶክተር ደብረጽዮን።

በዚህ ብቻም ሳይበቃቸው ሕውሓት በነበረበት ዘመን ሃገርን ማስተዳደር እና ህግና ስርዓትን ማስከበር የመንግስት ዋነኛ ተግባር ሆኖ መኖሩን አሁን ግን ይህ መጥፋቱንና ስርዓቱ ሃገር ለማስተዳደር በሚያስችል አቋም ላይ እንደማይገኝ ለማመላከትም ሞክረዋል በንግግራቸው።

“የመንግሥትን ኃላፊነት በአግባቡ መወጣት ላይ በአገራችን በሰፊው የሚታዩ ልዩነቶች ስላሉ፣ ከፌዴራል ጀምሮ ሕዝቡ በፍፁም ሊገመት በማይችል ደረጃ እየተጎዳ ነው። ሥርዓቱ እየፈራረሰ ነው። ሕዝብ ግን ችግር የለበትም።” በሚለው ቃላቸው ይህንን አረጋግጠዋል።

ዶክተር ደብረጽዮን ይህንን ሲናገሩ ህወሃት በአስተዳደሩ ላይ የያዘውን የቀደመ በቀል ጭምር እያብራሩ ነው። የዶክተር ዐቢይ አስተዳደር በህወሃት ላይ የሰነዘራቸውን ቃላት ለቅመው በዚህም ህወሃት መኮነቱን አንገብጧቸው እና የመከላከል ምዕራፍ ላይ ቆመው ነው የሚገልጹት።

“በእነዚያ ሁሉ ዓመታት የተሠራው ሥራ በሙሉ እንዳልተሠራ ተደርጎ የጨለማ ዘመን ሲባል ትሰማለህ። ይህም የትግራይ አመራርን ጥላሽት ለመቀባት ነው። ሁሉም ሰው እነሱ ናቸው እንዲል ነው የተደረገው። በጨለማ ነው የነበርነው እየተባለ ነው” በማለት ነው የተናገሩት።

የትግራይ ህዝብ መገንጠል ፈልጓል?

ብዙዎችን ያስደነገጠው እና ዶክተር ደብረጽዮን ሲናገሩት ቅር ያላላቸው አንድ ነገር የትግራይ ህዝብ ለመገንጠል ስሜት ውስጥ መግባቱን በተመለከተ የተናገሩት ቃል ነው። ይህ ሃሳብ ቃል በቃል እንዲህ የሚል ነው።

“...የእንገንጠል ስሜት አለ። እኛ እንዴት መገንጠል መፍትሔ ይሆናል? አብረን ነው መሥራትም መልፋትም ያለብን፣ አብረን ማስተካከል ያለብንን እናስተካከል እያልን እያረጋጋን ነን። አሁን ግን ይህንን የሚገፋፋው ሌላው ነው። እኛ አብረን እናርመው፣ ሊስተካከል ይችላል እያልን ነው። ሰው ግን በጣም አንገሽግሾታል። ወደ አዲስ አበባ ለምን ለስብሰባ ትሄዳለህ እየተባለክ ነው። ምን ልታደርግ ትሄዳለህ? ሰዎቹ ትግራይን አያከብሩም። ፋይዳ ለሌለው ስብሰባ ባትሄድ ይሻላል የሚል ገዥ አስተሳሰብ እየበዛ ነው። ሰው አስከዘህ ድረስ ደምድሟል። ስሜታዎ ሆኖ አይደለም። ሁሉ ነገር ተደማምርበት ነው። ይህ አደገኛ ነገር ነው። እኛ እንደ መሪ ስህተት ነው። እናስተካከለው እያልን ሐሳቡን እየገታን ነው። ግራቱ ግን ሌላ ነው። እኛ ሕዝቡን ስለቀሰቀስነው አይደለም። ራሳቸው በራሳቸው ነው ሕዝቡንም ምሁሩንም እንዲህ ያነሳሱትና እንዲደመድም ያደረጉት። ሕዝቡ የእኛ መንግሥት አይደለም እያል ነው።”

የትግራይ ህዝብ በርግጥ እንዲህ ብሏል ወይ? የሚለውን ጥያቄ መመለስ የሚችለው የትግራይ ህዝብ ራሱ ነው።

ነገር ግን ከጥቂት ጊዜያት በፊት የሕውሓት ስራ አስፈጻሚ አቶ ጌታቸው ረዳ በዚህ ጉዳይ ላይ ለቀረበላቸው ጥያቄ የሰጡት ምላሽ ከዶክተር ደብረጽዮን ጋር በቃላት እንኳን የማይዛመድ እና የሃሳብ አንድነት የለለው ተቃራኒ ሃሳብ ነው። ቃል በቃል “ስለትግራይ መገንጠል የሚናገሩ፣ ትግራይንም ኢትዮጵያን አያውቁም” ነበር ያሉት አቶ ጌታቸው።

እነዚህ ሁለት ተቃራኒ ሃሳቦች ሕውሓት ወስጥ ያለውን የመገንጠል ሃሳብ ደጋፊ እና የማይደግፍ ቡድን ልዩነት የሚያሳዩ እንጂ በትግራይ ህዝብ ተከልሎ ለሚደረግ ቅስቀሳ ህዝቡ ጆሮ እንዲሰጥ የሚያደርጉ አይደሉም።

ዶክተር ደብረጽዮን የትግራይ ህዝብ ለመገንጠል ፈልጓል ብለው ለመናገር ያነሳላቸውን ነገር ሲናገሩ የህዝቡን ጥያቄ ሳይሆን በቅርቡ በፌዴሬሽን ምክር ቤት ተወስደ የሚሉትን ውሳኔ ነው። ይህ ደግሞ ህዝብ ያልተወያየበት እና ድርጅታቸው ሕውሓት ብቻ ነገር የጠመዘበት ውሳኔ መሆኑን ያሳብቃል።

“... የፌዴሬሽን ምክር ቤት፣ ትግራይ በመሠረተ ልማት የተለየ ተጠቃሚ ነች እያለ የመንግሥት አመራሮች ባለቤት መድረክ ላይ ሲነገር የምትሰማው ተጨማሪ ፅብደት ነው። በበጀት ለመገዳት ቅድመ ዝግጅት እየተደረገ ነው ማለት ነው። ምንም ጥያቄ የለውም። እንዲህ እያደረገ የሚመራ አመራር ካለ አገር ለመብተን የሚሠራ ነው ማለት ነው። ከዚህ መንግሥት ጋር ምን ብለህ አብረህ ትሠራለህ? በሥነ ሥርዓት ካልመራ እንዴት ብዬ አብራው መሆን እችላለሁ? ልሆን አልችልም።”

ይህ አነጋገር በርግጥም የሚመሩት ፓርቲ በህዝብ ላላከከው የመገንጠል ፍላጎት መነሻ ቁጭት ፈጥሮ እንደሆነ በንግግራቸው ድምጸት መረዳት አያዳግትም። ዶክተር ደብረጽዮን ተቃውሞው እና ቁጭቱ ለይቶላቸው የተናገሩት ቃል ዳግም ከፌዴራሉ ጋር የሚያጣምራቸው አይመስልም። በዚህ አንደበታቸው ነገ የፌዴራሉ አስተዳደር ውስጥ ገብተው የሚሰሩ ባለስልጣንም አይመስሉ። ህዝቡ በሕውሓት ለያይነት እና ከፋፋይነት እርግጠኛ የሆነበት ነጥብም ይኸው እርሳቸው ንግግር ነው። በድንገት ለስራ ሄዶ ላገኛቸው ጋዜጠኛ ይህንን የተናገሩት በስሜት ይሁን ወይም ድርጅታቸው አጥንቶት ለማለት ከባድ ነው። ለምሳሌም እንዲህ ብለዋል።

“...ትግራይ ከዚህ በኋላ ምን ቀረኝ ብሎ ከዚህ ሥርዓት ጋር አብሮ ይሠራል? አንድነትህን ማጠናከር ሲገባህ ራስህ እየቀተኝነው ነው ማለት ነው። አንድነት የሚባለው በቃል ብቻ መሆን የለበትም። አንድነት በምትሠራው ሥራ፣ በአያያዘህ፣ አመላካኪህ፣ አንድነትን የሚያጠናክር ነገር ነው መሥራት ያለብህ። በትግራይ ላይ የሚሠራው ሥራ ግን አንድነትን የሚበትን ነው። ገዥው አስተሳሰብም ይኼው እየሆነ ነው”

“የኢትዮጵያን የሆቴል እና የቱሪዝም ኢንቨስትመንት ታላቅ ያደረገ አመክኮክት ከመንግሥት ይጠበቃል”

አቶ ቁም ነገር ተከተል

የ”አዚ ቢዝነስና ሆስፒታሊቲ ግሩፕ” ማኔጂንግ ዳይሬክተር

አቶ ቁም ነገር ተከተል የ”አዚ ቢዝነስና ሆስፒታሊቲ ግሩፕ” ማኔጂንግ ዳይሬክተር ናቸው። ከግድን መፅሔት ጋር ባደረጉት ቆይታ በፕሮጀክት ደረጃ ዓለም አቀፍ የሆቴሎች አማካሪ ስለሆነው “አዚ ፕሮጀክት”፣ ስለ ዓለም አቀፍ “ብራንድ” መሰረርቶች፣ በኢትዮጵያ ውስጥ እየመጡ ስላሉ ዓለም አቀፍ 45 ብራንድ ሆቴሎች፣ አገሪቱ በፕሮጀክት ደረጃ ፋይናንስዋን እንደታላደግ ሲኖራት የሚችለውን አቅም፣ ከውጭ ምንጭ አካዳ ልታገኝ የምትችለውን ጥቅም እንዲሁም በዘርፉ ደሴ ሆቴሎችን ማስፋፋት ሲፈጥር የሚችለውን ተፅዕኖና ተደዳኝ ጉዳዮችን በተመለከተ ከመሆኑም አክሲዮን ጋር ያደርጉትን ቆይታ እንደሚከተለው አቅርበዋል።

ግድን :- “አዚ ፕሮጀክት” ዓለም አቀፍ የሆቴሎች አማካሪ ድርጅት እንደመሆኑ እስካሁን ያከናወናቸውን ተግባራት ቢገልጹልን?

አቶ ቁምነገር :- አዚ ዓለም አቀፍ የሆቴል ፕሮጀክት የዲዛይን ዝግጅት ሀሳቦችን ከመጠነ ጀምሮ እሳቤው ወደ ዲዛይን እስከሚቀየርበት ያሉትን ጉዞዎች ለባለቤቶቹና ለአርክቴክቶች የማማከር አገልግሎት ይሰጣል። ሆቴሎች ዓለም አቀፍ ብራንድ እንዲሆኑ በሚያስፈልጉበት ጊዜ ከአርኩ ጋር የተያያዙ ምክሮችና ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን እንዲፈጽሙ ሁኔታዎችን ያመቻቻል ።

ግድን:- “ዓለም አቀፍ ብራንድ” ምን አይነት መሰረርቶችን ያካትታል? ሂደቱስ እስከየት ድረስ ነው?

አቶ ቁምነገር:- “ዓለም አቀፍ ብራንድ” ሲባል፣ በዓለም ላይ የተስፋፊነት ፕሮግራም ያላቸው፣ ከሀገራቸው ተሻግረው ሌሎች ሀገሮች ውስጥ ተመሳሳይ ስያሜ፣ የአገልግሎት አሰጣጥና አሰራር ያላቸውን ሆቴሎች እያሳደጉ የሚሄዱ፣ የብራንድ ሂደቶች ናቸው። ለምሳሌ አንድ ብራንድ ከ100-200 ቅርንጫፍ በተመሳሳይ ሁኔታ ሊኖረው ይችላል። አስርም ሊኖረው ይችላል። ስለዚህ ዓለም አቀፍ ብራንድ የሚባለው ወደ ሌሎች አገሮች ውስጥ ገብቶ ለመስራት የሚያስችል ስያሜ ነው። ትልቁ

ድርሻቸው ተመሳሳይ ስታንዳርድ ይዘ፣ ሰዎች ከአንድ ሀገር ወደሌላ በሚሄዱበት ጊዜ በተመሳሳይ “ስታንዳርድ”(ደረጃ) ለስተናገድ የሚችልበት ሂደት ነው። ለምሳሌ:- «ራዲስ» ኢትዮጵያ ውስጥ አለ፣ ሌላ አገር ያለ “ራዲስ” ሆቴል ጎራ ብትል ተመሳሳይ የአገልግሎት አሰጣጥ ነው የምታገኘው። ይህ ደግሞ ለደንበኛው የሚሰጠው ምቹት አለ። የአስራፋን ሁኔታ በአንድ ላይ መገምገም ይቻላል። “ዓለም አቀፍ ብራንድ” ማለት ተሻጋሪ አመለካከት ያላቸውን ተመሳሳይ ቅርንጫፎች በተለያዩ አገራት መተግበር ነው።

ግድን:- የእነዚህ ብራንድ ሆቴሎች ግንባታ በኢትዮጵያ ምን ይመስላል?

ቁምነገር:- ከአፍሪካ ስንላ እየተስፋፋ ያሉ ከፍተኛ ብራንዶች አሉ። ኢትዮጵያን ስንወስድ ከ45 በላይ ዓለም አቀፍ ብራንዶች በኢትዮጵያ ውስጥ ተፈርመዋል። እነዚህ ዓለም አቀፍ ብራንዶች በተለያዩ መልኩ ሲፈረሙም፣ ዓላማቸው ባለቤቶቹ ሆቴላቸውን በዓለም አቀፍ ደረጃ ማሰራት ከመፈለግ የመጣ ፕሮግራም ነው። ከእነዚህ ከ45 በላይ ሆቴሎች

አብዛኛዎቹ በዲዛይን ደረጃ ላይ ነው ያሉ ስምምነቶች ሲሆኑ፣ አንዳንዶቹ በግንባታ ላይ ነው ያሉት። የተወሰኑት ግንባታቸው በመገባደድ ላይ በመሆኑ በቅርቡ ከ10 በላይ ዓለም አቀፍ ሆቴሎች በኢትዮጵያ ሊከፈቱ ይችላሉ የሚል እምነት አለኝ።

ግድን:- የሆቴሎቹ ዕድገትስ በምን መንገድ ነው የሚለከው?

ቁምነገር:- በተለይ ባለፈው ሁለት ዓመት ብዙ ብራንዶች ታርመዋል። 1ኛው ከፋይናንስ ስርአቱ ጋር በተያያዘ። የፋይናንስ ስርዓቱ አንዳንድ ባንኮች ጋር ዓለም አቀፍ ብራንድ ይዘው እንዲመጡ የሚያስገድድበት ሁኔታ ስለነበር፣ ባለቤቶቹም ያንን ነገር ተመርኩዘው ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን ፈርመዋል። እንደ አገርም ስምምነቱ ጥቅም ሊኖረው ይችላል። ፍጥነታቸው ግን በሚፈለገው ያህል ፕሮጀክቶቹ እንዳልሄዱ ግልጽ ነው።

ግድን:- በግንባታና በዲዛይን መስመር ላይ ያሉት ዓለም አቀፍ ብራንድ ሆቴሎች አጠቃላይ ካፒታላቸው ምን ያህል ይሆናል?

ቁምነገር:- ወደ ገንዘብ እንወሰዳቸው ያልን እንደሆነ ግምታቸው በዓለም አቀፍ ስሌት ኢንቨስትመንታቸው ከ45 ቢሊዮን ብር በላይ ሊያስፈልጋቸው ይችላል። ይህ ደግሞ በጣም ከፍተኛ የሆነ ገንዘብ ነው። ይህ ለአገር የሚሰጠውን ጥቅም በሁለት ክፍለን ማየት እንችላለን።

አንደኛው ግለሰቦች በራሳቸው ተነሳሽነት የሚከፍላቸው ወጪዎች ይኖራሉ። ባንኮች ደግሞ የሚያበድሩት አለ። ከ40-60 ፐርሰንት ያለውን ብድር ሊያበድሩ ይችላሉ። የቀረውን ባለቤቱ ራሱ “ፋይናንስ” ያደርጋል። “ባንኮች የማበደር አቅም የላቸውም” ማለት ሳይሆን ፕሮግራማቸው ውስጥ እንዴት አድርገው ያስገቡት ? የሚለው ነው። 45ቢሊዮን ብር በአንድ ጊዜ ፋይናንስ ማድረግ አስቸጋሪ

▶ ሊሆን ይችላል ። ፕሮግራም ከተቀመጠለት ግን በደረጃ ባንኮቹ ወደዚያ ሲስተም መሄድ የሚችሉበት አቅም ያለ ይመስላል። ይህንን የተለያዩ ኢንቨስትመንት ላይ በተደረገው የባንኮች ፕሮግራም መመልከት ችለናልና።

ሁለተኛው አማራጭ ሆቴሎቹ ዓለምአቀፍ ብራንድ እስከሆኑ ድረስ፣ አስተማማኝ «የፋይናንሽያል ስታንድ» ማምጣት እስከቻሉ ድረስ ብድር የሚፈቀድበትን መንገድ ማመቻቸት ያስፈልጋል ። ሁሉንም በስፋት ማድረግ ስለሚያስቸግር የተወሰኑትን በቅድሚያ እየደገፉ ሌሎቹን ደግሞ በሂደት ማስተካከል ይቻላል። ይህ ሲሆን ባለቤቶቹም ከውጭ ፋይናንስ የማምጣት አቅምን ማዳበርና ፕሮጀክቶቹን በቀላሉ ለመክፈት ተነሳሽነጽ ይኖራቸዋል ብዬ አስባለሁ።

ግዮን፡ በምን ምክንያት

ይህንን ፕሮጀክት ቀጥታ ወደስራ ማስገባት ትልቅ ጥቅም ከፍተኛ የውጭ ምንዛሪን ወደአገር ከማስገባት ጋር ይያያዛል። ከፍተኛ የዕውቀት ሽግግርንም ማምጣት ይቻላል። ከዕውቀት ሽግግር ባሻገር የሥራ ልምዶቹን ወደ ተሻሻለ ደረጃ ማሳደግ ይቻላል። እንዲህ አይነት ፕሮጀክቶችን አትራፊ አለመሆናቸውን ሳናውቅ የምንገባቸው ፕሮጀክቶች ናቸው። ምክንያቱም ዓለም አቀፍ ብራንዶች ጥናቶችን ይፈልጋሉ፣ የራሳቸውን ሦስተኛ አካል የሚያጠናቡትን አሰራር ይፈጥራሉ። ስለዚህ የሥራ ዕድልን ከመፍጠር አኳያ፣ የውጭ ምንዛሪን ከማሳደግ አኳያ፣ አገሪቷ በውጭ ብራንዶች ወይንም ደግሞ ተሻጋሪ በሆኑ ፕሮጀክቶችን የማስተናግድ አቅሚ እየጨመረ ሲመጣ እግረ መንገድ ከፍተኛ ዓለም አቀፍ ስብሰባዎችን የመቀበል አቅም ይኖራታል። “እነዚህ ፕሮጀክቶች ይከፈላሉ” ብለን ስናስብ በትንሹ ከ40 እስከ 50 ሺህ ሰው የሰራ እድል እንደሚፈጠርለት ጭምር መዘንጋት የለብንም።

ግዮን፡- ከውጭ ምንዛሪ አኳያ አገሪቷ ምን አይነት ጥቅም ነው ልታገኝ የምትችለው?

ቁምነገር፡- የውጭ ምንዛሪን በተመለከተ እንደኛው እንግዶች ወደዚህ አገር የመምጣት ልምዳቸው እየጨመረ ይመጣል። «ኮንሬደንስ ሲያልፉ» ያደርጋሉ። ሁለተኛ የአካፊል ስርዓታቸው በዓለም አቀፍ የመክፈያ ዘይቤ ተጠቅመው በመሆኑ አገሪቷ ውስጥ የሚከፈለው የገንዘብ መጠን እየጨመረ ይመጣል። ለምሳሌ፡- ከ5-10ፐርሰንት የሚሆነውን ገቢ አንድ ሆቴል በቀጥታ በውጭ ምንዛሪ የሚያገኝ ከሆነ፣ ዓለም አቀፍ ብራንዶች እየተስፋፉ በሚመጡበት ጊዜ እንግዶች እምነት ስለሚኖራቸው፣ በቀጥታ በተለያዩ መንገድ የሚከፍሉትን ክፍያዎች ለሆቴሉ በራሱ መንገድ ሊከፍሉት ይችላሉ። ለ ማለት ሆቴሉ የሚያገኘው ገንዘብ እየጨመረ እንዲሄድ ያስችላል። ስለዚህ የውጭ ምንዛሪን ማሳደግ የሚቻለው ዕምነትን በመጣልና ተጓጉሮች በከፍተኛ ደረጃ መምጣት ሲችሉ ነው።

ግዮን፡- ከጥቅም አኳያስ ተፅዕኖ መፍጠር ይችላሉ?

ቁምነገር፡- በገበያው ላይ አገር ውስጥ ካሉ ሆቴሎች ጋር አወዳድረን እንመልከታቸው፡ ፡ ከጥቂት ጊዜ በኋላ አገር በቀል ሆቴሎች

ይህንን ፕሮጀክት ቀጥታ ወደስራ ማስገባት ትልቅ ጥቅም ከፍተኛ የውጭ ምንዛሪን ወደአገር ከማስገባት ጋር ይያያዛል። ከፍተኛ የዕውቀት ሽግግርንም ማምጣት ይቻላል

ከፍተኛ ፈተና ይገጥማቸዋል። ምክንያቱም፡ በዋጋ መወዳደር አለ፣ በሰርቪስና በአሰራር መወዳደርም አለ። ስለዚህ ዝግጅት ያስፈልጋል፡ ፡ አገር በቀል ሆቴሎች በቅድሚያ ተዘጋጅተው ወደ ገበያው የሚገቡበትን መንገድ ራሳቸው ካላመቻቹ ከፍተኛ ፈተና ይገጥማቸዋል። ገበያው እስካለ ድረስ ዓለም አቀፍ ብራንዶችን በተራ ሁኔታ ማስቆም አይቻልም። ስለዚህ ከፍተኛ የሆነ ተፅዕኖ መፍጠር ይችላሉ። ዓለም አቀፍ ስብሰባዎችን በቀላሉ ሊቆጣጠሩት ይችላሉ። ስለዚህ ሎካል ሆቴሎች ዝግጅት ካላደረጉ ከገበያ በተወሰነ ደረጃ ሊወጡ ይችላሉ። ያለበለዚያ ደግሞ በዝቅተኛ ዋጋ መሸጥ ይጀምራሉ።

ግዮን ፡- ዓለም አቀፍ ደረጃቸውን የጠበቁ ሆቴሎችን ለማስፋፋት በሀገሪቱ ተፅዕኖ መፍጠር የሚቻልበት ሁኔታ አለ ?

ቁምነገር ፡- ከ45 በላይ ፕሮጀክቶች መኖራቸው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ አገሪቷ ሰራ ዕድልና ፣አቅም አላት ። አቅም ሁል ጊዜ የሚኖረው የምናያቸውን ፕሮጀክቶች በአግባቡ ስንጠቀምበት ነው ። ወደ ገንዘብ መቀየርና አስተሳሰብን መለወጥ ያስፈልጋል፡ ፡ ፕሮጀክቶችም ዝም ብለው አይመጡም ። አሁን ባለው ሁኔታ 45ቱም ሆቴል ቢከፈሉ ሀገሪቷ ይህንን የመሸከም አቅም የላትም ፡ ፡ ከ5 እና 10 አመት በኋላ ግን ኢኮኖሚው በዚህ መንገድ የሚያድግ ከሆነ፣ በተሻለ ደረጃ ደግሞ መንገድ የሚችል ከሆነ እነዚህ ነገሮች

በቀላሉ ማስተናገድ ይቻላል። ከዚህም በላይ መጨመር ይቻላል ።

ግዮን፡- በሆቴልና ቱሪዝም ዘርፍ ያሉ መንግስታዊ አካላት ምን ማድረግ አለባቸው?

ቁምነገር፡- በመንግሥት በኩል ሁሉም ጉዳዩ የሚመለከታቸው አካላት ተቀራርበው መስራት አለባቸው ። ከፌደራል ጀምሮ እስከ ክልሎች ያሉት አሰራሮች በተጠና ሁኔታ መዘርጋት አለባቸው። ሀገር በትራ-ቭል (በቱሪዝም) ኢንዱስትሪው የምትሸጠውን መንግስት ነው የሚያስተዋውቀው፣ ግለሰቦች ደግሞ ያንን ምርት ይሸጣሉ ። የመንግሥት ኃላፊነት ማስተዋወቅ እንጂ መሸጥ አይደለም ፡ ፡ ለማስተዋወቅ ደግሞ ምርት ያስፈልጋል ፣ የኢንቨስትመንት ፈንድ ያስፈልጋል ። ከዚያ ባሻገር የቱሪዝም ፈንድ የሚባል አለ። እንዲህ አይነት አሰራሮችን በፍጥነት ማስኬድ ከተቻለ በተሻለ ሁኔታ የዚህን ሴክተር ቢዝነስ መምራት ይቻላል ብዬ አስባለሁ ።

በዋናነት የእዚህ ችግር የግንዛቤ ማነስ ሊሆን ይችላል ። የኢንዱስትሪው ጥቅምና አቅም እስከየት ድረስ እንደሆነ ፣ ያለውን ኢንፎርሜሽን (መረጃ) ካለማግኘት ወይንም የዚያ ጉዳይ ግንዛቤ ከሌለ በፕራይቪት ሴክተር ። እና በአንዳንድ መስሪያ ቤቶች በኩል ያለ ከፍተኛ የግንዛቤ ክፍተትን ይፈጥራል። የሴክተሩን ጥቅም እስከምን ድረስ ኢንቨስትመንት እንደሚፈልግ ግንዛቤ መውሰድ ያስፈልጋል ። ይህ ግንዛቤ ከሌለ ቅድሚያ ለመስጠት አይቻልም ። ስለዚህ ከውጪ ምንዛሪ ጋር ያለውን ችግር ፣ ከስራ አጥነት ጋር የተያያዙ ችግሮችን ሌሎች የቴክኖሎጂ ሽግግሮችን ለማምጣት ቀላል መንገድ ስለሆነ እዚህ ላይ ማተኮር ነገሮችን ይፈታል ብዬ ነው የማምነው ።

ግዮን ፡- በተለይ በዚህ ሴክተር ላይ ከጎናችን ሆነው አገዛውናል የምትሉት አካል አለ ?

ቁምነገር ፡- በዋናነት ከባህልና ቱሪዝም ቢሮ ነው ። ባህልና ቱሪዝም በቋሚነት የሚያግዘን አብረን በዛ ሚንስተር ስር ስለሆንን ከነርሱ ጋር እንሰራለን ። ዓለም አቀፍ ኤግዚቭቶችን ከማዘጋጀት ጋር በተያያዘ ደግሞ ከንግድ ቢሮና ከባህልና ቱሪዝም ጋር አብረን እየሰራን ነው ። ስለዚህ ያን ያህል ከፍተኛ የሆነ ችግር አልገጠመንም ። ይሁንና ድጋፉ ከዚህ በላይ ግን መሄድ አለበት።

ግዮን፡- ማስተላለፍ የሚፈልጉት መልዕክት አለ?

ቁምነገር፡- መንግሥት ለሴክተሩ ቅድሚያ እንዲሰጠው፣ በዚህ ሴክተር ላይ ባለድርሻ አካላቱን አግኝቶ ማወያየት ቢችል፣ የኢንቨስትመንቱ አቅም በጣም ከፍተኛ ነው፡ ፡ ያለውን ኢንቨስትመንት የሚመጥን ገበያ ለመፍጠር የሚያስችል በብሔራዊ ደረጃ እና በዋና ከተሞች ላይ የኮንቪንሽን እና ጎብኚዎች ቢሮ (National Convention & Visitors Bureau) መንግስት በፍጥነት እና በአስቸኳይ እንዲያቋቁም እና ወደ ዓለም አቀፍ የማይስ (MICE Tourism) ገበያ ውስጥ መቀላቀል ቢቻል መልካም ነው። ምክንያቱም ሁላችንም ባለንበት «ሴንተር» (የስራ ዘርፍ) አገራችንን በማገዝ እየረዳን ነው ያለነውና።

ግዮን፡- እናመለግናለን።

የመጽሐፍ ገቢ ማሰባሰቢያ ዘግጅት

የኪትዮጵያዊነትን ስቅጥ የከንዳይነትን ዋክታ፣ የታሪካትን ደርዘ፣ የፊደል ጅመረያትን ሀሁ፣ ከበገደ፣ ከኃዘ፣... የስብዕናትን ክንታ የከኖነትንን ሥራ-መሠረት፣ ድኅራ-ሥራማሌዎችን፣ ምጣታና ሂደት፣ የሕይወት ተጋምዶችን ሥነ-ሠራተኛ የጠቅላይ የሰነድ ውሳኔነትን፣ ሳብሬዊ ቀዘምነት፣ ቀደምትነትን፣ ከደበገሬነትን፣ መስዋዕትነትን፣...

የጼጣሪና የፎኖራታት ምስጢር ምጥቀት፣ መንፈሳዊና ቁሳዊ ሀብታት፣ ውበትና ማራከቢት፣ ገጸ-በረከትነትን፣ የከባቶችን የሆከንተና (Universe) ምስጢር፣... ኸክ፣... በኤዩ ሞብል የተገኙበት፣ ከእሳምንት በከይ ሞናት የተደረገበት፣ የሀገራትን (የከሀገራትን) የገጸጸጸጸ (ሰባት ሺ ከምስት መቶ ከስራ ስምንት) ሳምንት ታሪክ በሞራ ኸክታ የተዘጋጀበት ባክ ጸጸጸ ገጸ ኪቶጶ ድንቅና ከነጋጋሪ መጽሐፍ ክሕዘብ ከማቅረብ የገቢ ማሰባሰቢያ ዘግጅት በፕሮጀክተር የተደገፈ ገዜዳ ከምሁራን ማሰባሰቢያ ጋር ይቀርባል።

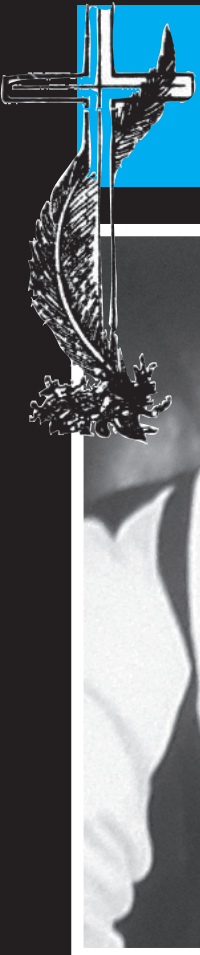
ሴኔ ጸጸ ቀን ጸጸጸ ሳ. ም
ቅዳሜ ከጠዋት ጅ 00 ጀምሮ
በኪትዮጵያ ብሔራዊ ቴክቲር
ከመገናኛ ብዙኃን ሞራ ይደረጋል።

ከርስዎ ይህንን ድንቅ ዘግጅት ከንደተደሙ በክብር ተጋብዘዋል።

*ኤዩ ድጋፍ ከሚያደርጉ ሁኔታ የትውኔድን ታሪክ በመጠበቅ ከበርካቶችን ከጸንሰት ከንጠጣኩን።

ሸጪ ብር ሆከንተና ምርምር ማዕከል
0934 46 69 34 **VVIP 400 ብር**
 ጸጸ ብር ሆከንተና ምርምር ማዕከል
0934 46 69 34 **አተማሪዎች 100 ብር**
VIP 300 ብር

ኢቶጵያ
ኢቶጵያ ድንቅና አነጋጋሪ መጽሐፍ
ለሕዝብ ለማቅረብ የገቢ ማሰባሰቢያ
ዝግጅት በፕሮጀክተር የተደገፈ ገለጸ
ይቀርባል። በዕለቱም ሁራን፡-
- መጋቢት ፲፱፻፹፩ የሴኔ ደሰለኝ፣
- ፕ/ር ብርሃኑ ግዛው፣
- ጠብብ አያልነህ ሙላት፣
- ሞጋች ጋዜጠኛ እስክንድርነጋ፣
- ፕ/ር አህመድ ዘክርያ፣
- ዶ/ር አያሌው ሲሳይ፣ እና ሌሎችም ሠራና ጥልቅ ማሰባሰቢያ ይሰጣሉ። እንዳያመልጥዎ!
ሰኔ ፳፪ቀን ፪፻፶፯ዓ. ም ቅዳሜ ከጠዋት ፫:00 ጀምሮ በኪትዮጵያ ብሔራዊ ቴክቲር ለመገናኛ ብዙኃን ሞራ ይደረጋል። እርስዎ ይህንን ድንቅ ዝግጅት እንዲታደሙ በክብር ተጋብዘዋል። *ልዩ ድጋፍ ለሚያደርጉ ሁሉ የትውኔድን ታሪክ በመጠበቅ ከበርካቶችን ከጸንሰት እንጠጣሉን። መግቢያ VVIP 400 ብር፣ VIP 300 ብር፣ አተማሪዎች 100 ብር ብሩጎ ጊዜ! ሁለንተና ምርምር ማዕከል 0934466934

የ2ኛ ዓመት መታሰቢያ

ወጣት ፋኑኤል ሸዋረጋ አሥራት ከአባቱ ዶ/ር ሸዋረጋ አሥራት ባሎና ከእናቱ ከወ/ሮ አማረች ዱላ አርጋው ሕዳር 11/1985 ዓ/ም አዲስ አበባ ተወለደ።

በጅብሰን ዩዝ አካዳሚ በኋላም ከፍተኛ ትምህርቱን በዩ.ኤስ. አሜሪካ ሜኔሶታ ዩኒቨርሲቲ ተከታትሎ በ2009 ዓ/ም በዓለም አቀፍ ኢኮኖሚክስ ዘርፍ በተመረቀ አንድ ወር ባልሞላ ጊዜ ሰኔ 22/2009 ዓ/ም በ24 ዓመቱ በድንገተኛ አደጋ ከዚህ ዓለም በሞት ተለይቶ፣ ሐምሌ 16/2009 ዓ/ም በአዲስ አበባ ጴጥሮስ ወዳውሎስ ቤተክርስቲያን ስርዓተ ቀብሩ ተፈፅሟል።

የልጃችን የወጣት ፋኑኤል ሸዋረጋ የ2ኛ ዓመት መታሰቢያ ሰኔ 22/2011 ዓ/ም በጴጥሮስ ወዳውሎስ ቤተክርስቲያን ጥዋት በጸሎተ ፍትሀትና በዝክር ይታሰባል።

አዎ! ፋና ጠፍቶ ከጨለመ፣
ሁለት ዓመት ተፈፀመ።
ፈጣሪ ነፍሱን በገነት ያኑራት!

ወላጆች